Krajevne novice

Glasilo občine Šmartno pri Litiji

Februar 2026
Letnik 11, številka 1

Iz tokratne vsebine:

Priznanja Občine Šmartno pri Litiji za leto 2025
stran 5–8

Pogovor s Tadejem Čoparjem
stran 9–10

Pohod z lučkami in odprtje drsališča
stran 11

30 pomladi Prosvetnega društva Šmartno
stran 17

ISSN 2463-8579

Občina Šmartno pri Litiji
Tomazinova ulica 2, 1275 Šmartno pri Litiji
Elektronski naslov: info@smartno-litija.si
Telefon: 01 896 27 70
Faks: 059 097 480

Uradne ure
Ponedeljek: 8.00–12.00 in 13.00–15.00
Sreda: 8.00–12.00 in 13.00–17.00
Petek: 8.00–13.00
Uradne ure župana so po dogovoru, zaželena je predhodna najava na telefonsko številko 01 896 27 70.

Glasilo občine Šmartno pri Litiji Krajevne novice
Prispevke in oglase za naslednjo številko Krajevnih novic, ki bo izšla marca 2026, pričakujemo najkasneje do sobote, **28. 2. 2026**, na elektronski naslov uredništva: **krajevnenovice@bogensperk.si**. Članke, prejete po tem datumu, bomo objavili v okviru možnosti. Avtorje prispevkov in naročnike oglasov naprošamo, naj pri pisanju in oblikovanju upoštevajo navodila, ki so objavljena na spletni strani Občine Šmartno pri Litiji.

Izdajatelj:
Javni zavod Bogenšperk

Odgovorni urednik:
dr. Jernej Kotar

Uredniški odbor:
Katarina Kragelj, Domen Merzel, Matjaž Hostnik, Uroš Pušnik in Aleš Kralj

Jezikovni pregled:
Janoš Železnik

Naslovna fotografija:
30 pomladi Prosvetnega društva Šmartno

Foto:
Uroš Pušnik

Prelom in tisk:
Četisk, d. o. o.
Bežigrajska cesta 5
3000 Celje

https://obcina.smartno.si/mediji/krajevne-novice/

Glasilo izhaja v nakladi 1800 izvodov in je brezplačno.

ISSN 2463-8579

Prvi letošnji številki na pot

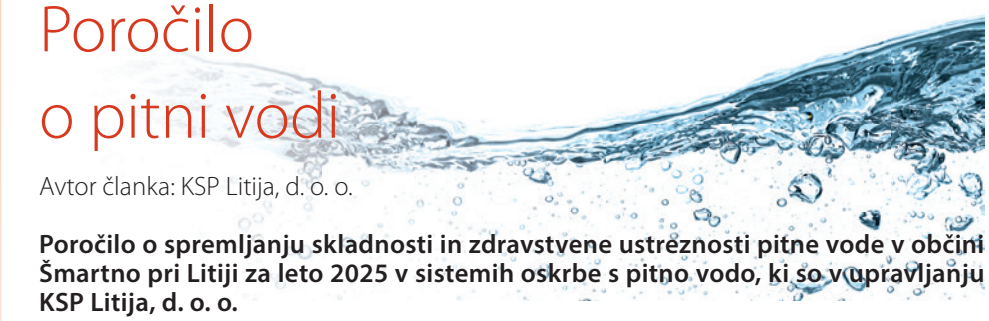
Pred vami je prva letošnja številka občinskega glasila, s katero vstopamo v enajsto leto njegovega izhajanja. Za nami je že dolga pot, na kateri ni manjkalo lepih trenutkov, pa tudi izzivov, ki smo jih uspešno premagali. V tem času se je oblikovalo nekaj stalnic oziroma tradicij, med katerimi je tudi ta, da je februarska številka praviloma bolj kulturno obarvana. Letos ni nič drugače.

Številna društva in posamezniki s svojo ustvarjalnostjo in predanostjo dokazujejo, da je naša skupnost kulturno živahna. Različni dogodki se vrstijo skozi vse leto, vrhunec dogajanja pa prinašajo poletni meseci in adventni čas. Lanski december si bomo še posebej zapomnili, saj je ob kulturnem domu v Šmartnem svoja vrata odprl Adventni park, ki je središču našega kraja vdahnil praznično vzdušje, značilno za večja mesta. Otroci so lahko prvič uživali na drsališču v središču domačega kraja, odrasli pa v prijetnem druženju ob njem.

Pred nami je novo leto, ki nam znova prinaša pestro in raznoliko dogajanje na kulturnem področju. Vabim vas, da se dogodkov udeležujete v čim večjem številu in na ta način podprete domače ustvarjalce. Naš pogled je usmerjen tudi proti gradbišču ob Osnovni šoli Šmartno, kjer vztrajno raste novi vrtec, ki bo kmalu postal eno najbolj živahnih središč dogajanja v naši skupnosti.

dr. Jernej Kotar, odgovorni urednik

Poročilo o pitni vodi

Avtor članka: KSP Litija, d. o. o.

Poročilo o spremljanju skladnosti in zdravstvene ustreznosti pitne vode v občini Šmartno pri Litiji za leto 2025 v sistemih oskrbe s pitno vodo, ki so v upravljanju KSP Litija, d. o. o.

Javno podjetje Komunalno stanovanjsko podjetje Litija, d. o. o. (v nadaljevanju: upravljavec) zagotavlja nadzor nad skladnostjo in zdravstveno ustreznostjo pitne vode v okviru **notranjega nadzora** vseh sistemov javne oskrbe s pitno vodo, s katerimi upravlja. Notranji nadzor je vzpostavljen na osnovah HACCP načrta, ki omogoča prepoznavanje mikrobioloških, kemičnih in fizikalnih tveganj, ki lahko predstavljajo potencialno nevarnost za zdravje ljudi in določa izvajanje potrebnih ukrepov ter vzpostavljanje stalnega nadzora na tistih mestih (kritičnih kontrolnih točkah – KKT in kontrolnih točkah – KT) v oskrbi s pitno vodo, kjer se tveganja lahko pojavijo. Sestavni del HACCP načrta je tudi Program odvzema vzorcev pitne vode.

Poleg notranjega nadzora pa Ministrstvo za zdravje zagotavlja spremljanje pitne vode – **monitoring**, s katerim se preverja, ali pitna voda izpolnjuje zahteve Uredbe o pitni vodi (Ur.l. RS, št.: 61/2023). Nosilec monitoringa v letu 2025 je bil Nacionalni inštitut za javno zdravje (NIJZ), izvajalec pa Nacionalni laboratorij za zdravje, okolje in hrano (NLZOH).

Število pregledov in število odvzetih vzorcev pitne vode v posameznem oskrbovalnem sistemu je prilagojeno povprečni dnevni porabi pitne vode. Storitev odvzema vzorcev pitne vode in nadaljnje preiskave v okviru notranjega nadzora je v letu 2025 izvajal Nacionalni laboratorij za zdravje, okolje in hrano, s katerim ima upravljavec sklenjeno pogodbo.

Zdravstveno ustreznost in skladnost pitne vode z Uredbo o pitni vodi (Ur.l. RS, št.: 61/2023) ocenjujemo na podlagi opravljenih terenskih pregledov in meritev, mikrobioloških preskušanj in fizikalno-kemijskih preskušanj odvzetih vzorcev pitne vode v posameznem

oskrbovalnem sistemu. Navadno velja, da je oskrba s pitno vodo v večjih oskrbovalnih sistemih varnejša kot v manjših oskrbovalnih sistemih.

V splošnem ocenjujemo, da je bila oskrba s pitno vodo v letu 2025 v vseh sistemih javne oskrbe s pitno vodo v upravljanju javnega podjetja varna. Notranji nadzor je zagotavljal pravočasno odkrivanje pomanjkljivosti in uspešno odpravo vzrokov za neskladja. Osnovni pogoj za varno oskrbo s pitno vodo so objekti, ki so sanitarno-tehnično ustrezni, priprava vode pred distribucijo in stalni nadzor. Večina vodnih virov žal ne zagotavlja več skladne pitne vode in posledično se izvaja dezinfekcija pitne vode pred distribucijo. Odprava tehničnih pomanjkljivosti, ki bi zagotavljale še večjo varnost oskrbe s pitno vodo, se izvaja postopno v soglasju z lastnikom vodovodnih sistemov, torej Občino Šmartno pri Litiji.

Poročilo o številu vseh odvzetih vzorcev pitne vode v okviru notranjega nadzora in monitoringa ter rezultatih o skladnosti in neskladnosti z Uredbo o pitni vodi (Ur.l. RS, št.: 61/2023) na preiskane parametre za posamezne sisteme za oskrbo s pitno vodo je podano za območje občine Šmartno pri Litiji v spodnji tabeli. Graf prikazuje skupno število vzorcev, odvzetih na mikrobiološka preskušanja in fizikalno-kemijska preskušanja.

Občasno vzorčenje vode pred pripravo na posameznih vodovodih izvajamo zato, da preverimo zdravstveno ustreznost vode na zajetjih in da se upraviči postopek dezinfekcije.

Opis neskladnih vzorcev:

V vodovodnem sistemu **Gradiške Laze–Spodnja Jablanica** je izkazoval neskladnost vzorec, odvzet z oskrbovalnega območja Gradiške Laze. Prisotne so bile koliformne bakterije v manjšem številu (1 CFU/100 ml, kriterij 0). Upravljavec je izvedel dezinfekcijo vodohrana in izpiranje omrežja na hidrantih.

V vodovodnem sistemu **Leskovica–Vrata** je izkazoval neskladnost vzorec, odvzet preko državnega monitoringa z oskrbovalnega območja Leskovica na omrežju. Prisotni so bili Enterokoki (2 CFU/100 ml, kriterij 0). Odvzeti vzorec je izkazoval neskladnost zaradi prisotnosti bakterij fekalnega izvora (Enterokoki), zato je upravljavec razglasil ukrep obveznega prekuhavanja pitne vode pred vsako uporabo za prehranske namene. Upravljavec je izvedel čiščenje in dezinfekcijo vodohrana, izpiranje in dezinfekcijo omrežja na hidrantih ter čiščenje in dezinfekcijo zajetja. Po opravljenih ukrepih se je izvedlo ponovno vzorčenje in odpravilo ukrep prekuhavanja vode na podlagi ustreznosti odvzetega vzorca vode. Rezultati ponovno odvzetih vzorcev pitne vode so glede na preskušane parametre izkazovali skladnost.

Tabela: Spremljanje zdravstvene ustreznosti pitne vode v letu 2025; notranji nadzor in monitoring,
upravljavec: KSP Litija, d. o. o., območje občine Šmartno pri Litiji, število odvzetih vzorcev, število neskladnih vzorcev in vzroki neskladja

VODOVODNI SISTEM (VS)	DEZINFEKCIJA	ODVZEM VZORCA	ŠT. VZORCEV MB PREISKAVE NN	ŠT. NESKLADNIH VZORCEV MB PREISKAVE NN	VZROK NESKL. MB PREISKAVE NN	ŠT. ODVZETIH VZORCEV FIZ-KEM PREISKAVE NN	ŠT. NESKLADNIH VZORCEV FIZ-KEM PREISKAVE NN	VZROK NESKL. FIZ-KEM PREISKAVE NN	ŠT. ODVZETIH VZORCEV MB PREISKAVE DR.M.	ŠT. NESKLADNIH VZORCEV MB PREISKAVE DR.M.	VZROK NESKL. MB PREISKAVE DR.M.	ŠT. ODVZETIH VZORCEV FIZ-KEM PREISKAVE DR.M.	ŠT. NESKLADNIH VZORCEV FIZ-KEM PREISKAVE DR.M.	VZROK NESKL. FIZ-KEM PREISKAVE DR.M.
LITIJA ŠMARTNO GOLIŠČE	PLINSKI KLOR	pred pripravo vode												
		po pripravi vode	28	0	/	2	0	/	7	0	/	4	0	/
KOSTREVNICA OBLA GORICA	NaOCl	pred pripravo vode												
		po pripravi vode	6	0	/	2	0	/	3	0	/	1	0	/
DOM TISJE VINTARJEVEC	NaOCl	pred pripravo vode												
		po pripravi vode	2	0	/	2	0	/	2	0	/	0	0	/
RAČICA VELIKA ŠTANGA	NaOCl	pred pripravo vode												
		po pripravi vode	2	0	/	2	0	/	2	0	/	0	0	/
PRIMSKOVO	NaOCl	pred pripravo vode												
		po pripravi vode	3	0	/	2	0	/	2	0	/	0	0	/
LESKOVICA VRATA	NaOCl	pred pripravo vode												
		po pripravi vode	2	0	/	2	0	/	2	1	EN	0	0	/
GRADIŠKE LAZE - SP. JABLANICA	NaOCl	pred pripravo vode												
		po pripravi vode	3	0	/	2	0	/	2	1	MB	0	0	/
VINTARJEVEC VAS	NaOCl	pred pripravo vode												
		po pripravi vode	2	0	/	2	0	/	2	0	/	0	0	/
GRILOVEC	NaOCl	pred pripravo vode												
		po pripravi vode	2	0	/	2	0	/	0	0	/	0	0	/
		SKUPAJ	50	0		18	0		22	2		5	0	

Legenda/opombe tabele:

NN – (notranji nadzor – analize pitne vode se izvajajo v akreditiranem laboratoriju Nacionalnega laboratorija za okolje in hrano (NLZOH), DR.M. – (državni monitoring, ki ga izvaja akreditirani laboratorij Nacionalnega laboratorija za okolje in hrano (NLZOH), MB – mikrobiologija (koliformne bakterije, ecoli, skupno število mikroorganizmov pri 22 in 37 °C), PH – PH vrednost vode, NaOCl – natrijev hipoklorit, HT – (hitri test – analize pitne vode se izvajajo s hitrimi testi na sedežu upravljavca vodovoda KSP Litija, d. o. o.), EC – Escherichia coli bakterije kot število/100 ml (mejna vrednost je 0/100 ml), EN – Enterococcus sppecies bakterije kot število/100 ml (mejna vrednost je 0/100 ml), KB – koliformne bakterije kot število/100 ml (mejna vrednost je 0/100 ml), CP – Clostridium perfringens s sporami bakterije kot število/100 ml (mejna vrednost je 0/100ml), SŠMO – skupno število mikroorganizmov pri 22 in 37 °C kot število/1 ml (mejna vrednost je 100/1 ml)

Od vrtca do cest: pogled članice Nadzornega odbora Občine Šmartno pri Litiji

Avtorica članka: Vlasta Grom

Uvodni povzetek
Nadzorni odbor Občine Šmartno pri Litiji skrbi, da občinski projekti in investicije potekajo pregledno, javni zavodi in društva pa poslujejo odgovorno in v dobro občanov. Naše delo je pogosto nevidno, a ključno za to, da občina deluje zakonito, gospodarno in v korist skupnosti.

Ko sem se pridružila Nadzornemu odboru Občine Šmartno pri Litiji, sem hitro spoznala, da naše delo ni le pregled dokumentov. Vsaka številka, vsak projekt in vsaka odločitev je del zgodbe naše občine. Prav ta občutek, da lahko v ozadju prispevam k temu, da stvari potekajo tako, kot morajo, je tisto, kar me pri tem delu najbolj navdihuje.

Ko različna znanja postanejo ena ekipa
Odbor vodi predsednik Andrej Jurič. Njegova izkušenost se čuti na vsakem koraku – ima neverjeten občutek za postopkovno natančnost, za odgovornost in za to, da se stvari izpeljejo premišljeno in pravilno. Ko se lotimo zahtevnejših nadzorov, je prav njegova mirnost tista, ki nas usmeri in poveže.

Ob njem delujemo štiri članice, vsaka s svojim pogledom:

- **Lilijana Mandelj**, ki s kadrovskim znanjem razume ljudi in procese ter opazi tisto, kar je pomembno za dobro delovanje organizacij;
- **Klara Zupančič**, ki skrbi, da stojimo na trdnih pravnih temeljih;
- **Jasmina Groznik**, ki številke bere z lahkotnostjo in natančnostjo tako naravno, kot drugi berejo časopis;
- **in jaz**, ki se dela lotevam sistematično, povezujem podatke in vztrajam, dokler stvari niso jasne, logične in smiselno zaokrožene.

Skupaj tvorimo ekipo, ki se dopolnjuje kot mozaik.

Vrtec, ceste, javni zavodi in življenje občine
Med največjimi projekti, ki jih spremljamo, je izgradnja novega vrtca – prostora, v katerem se bo začel del otroštva mnogih družin. Spremljamo tudi cestne ureditve, pločnike in prometne rešitve, ki vplivajo na varnost in dostopnost v kraju.

Pomemben del našega dela so tudi javni zavodi, med njimi Javni zavod Bogenšperk, Osnovna šola Šmartno pri Litiji, Vrtec Ciciban, Glasbena šola Litija - Šmartno in Knjižnica Litija. Ti zavodi skrbijo za izobraževanje, kulturo, turizem, mladino, glasbeno vzgojo in dostop do knjižničnih storitev. Pri njih preverjamo predvsem, ali delujejo pregledno, gospodarno in v dobro ljudi, ki jim služijo.

Pomemben del občanskega utripa so tudi društva, športni klubi in prostovoljne skupine, ki povezujejo kraj ter skrbijo za kulturo, šport in druženje. Tudi pri njihovem financiranju in podpori preverjamo, ali so postopki jasni in pravični.

Kaj pravzaprav počnemo
Naš delo je preprosto in hkrati zahtevno: preverjamo, ali občina deluje zakonito, gospodarno in učinkovito. Analiziramo postopke, primerjamo podatke in iščemo smiselne rešitve. Ko najdemo možnosti za izboljšave, tega ne povemo jasno zato, da bi kaznovali, ampak da bi občina delala še bolje.

Zakaj to počnemo
Ker se na koncu vse začne in konča pri ljudeh. Pri otrocih v novem vrtcu. Pri starših, ki si želijo varno okolje. Pri občanih, ki pričakujejo urejene ceste, dobro delujoče javne zavode, podporo društvom in pregledno porabo denarja. Pri vseh nas, ki tukaj živimo.

Pogled naprej
Nadzorni odbor ni organ v senci. Je partner občine – tisti, ki v ozadju tiho skrbi, da stvari potekajo tako, kot morajo. Verjamem, da lahko s svojim delom prispevamo k občini, na katero smo lahko ponosni.

Zaključni stavek
Naše delo je tiho, a njegov odmev se čuti povsod tam, kjer občina živi – med ljudmi.

Obvestilo – javni razpisi

Občina Šmartno pri Litiji obvešča, da so na uradni spletni strani

https://obcina.smartno.si/za-obcane/javni-razpisi-natecaji-narocila-drazbe-pozivi-in-namere/javni-razpisi-in-natecaji/

objavljeni naslednji javni razpisi:

- Javni razpis za sofinanciranje malih komunalnih čistilnih naprav na območju občine Šmartno pri Litiji v letu 2026,
  rok za oddajo vlog je 25. 9. 2026

- Javni razpis za sofinanciranje humanitarnih programov na področju socialnega in zdravstvenega varstva v občini Šmartno pri Litiji v letu 2026,
  rok za oddajo vlog je 27. 2. 2026

- Javni razpis za sofinanciranje mladinskih programov oziroma projektov v občini Šmartno pri Litiji v letu 2026,
  rok za oddajo vlog je 27. 2. 2026

- Javni razpis za sofinanciranje programov in projektov ljubiteljske kulturne dejavnosti v občini Šmartno pri Litiji v letu 2026,
  rok za oddajo vlog je 6. 3. 2026

- Javni razpis za zbiranje predlogov za sofinanciranje letnega programa športa v občini Šmartno pri Litiji za leto 2026,
  rok za oddajo vlog je 6. 3. 2026

- Javni razpis za sofinanciranje sterilizacije in kastracije lastniških mačk v letu 2026,
  rok za oddajo vlog: do porabe sredstev oziroma zaprtja razpisa.

Priznanja Občine Šmartno pri Litiji za leto 2025

Avtorica članka: Nataša Dobravec

Občinski svet Občine Šmartno pri Litiji je v letu 2019 sprejel Pravilnik o priznanjih Občine Šmartno pri Litiji (Uradni list RS št.: 67/19).

Postopek za podelitev priznanja vodi Komisija za mandatna vprašanja, volitve in imenovanja (v nadaljevanju: komisija). Komisija je v Krajevnih novicah v maju in 16. maja 2025 na uradni spletni strani občine objavila Javni razpis za podelitev občinskih priznanj Občine Šmartno pri Litiji za leto 2025. Rok za podajo predlogov je bil 30. junij 2025. Komisija se je na 19. redni seji 13. avgusta 2025 seznanila s predlogi za priznanja občine in občinskemu svetu predlagala v sprejem sprejete sklepe na seji komisije. Priznanja je župan prejemnikom podelil na osrednji proslavi ob občinskem prazniku.

Predstavitev prejemnikov:

Marinka Vidgaj – zlata plaketa Občine Šmartno pri Litiji
Predlagatelj: Etnološko društvo Jurija Humarja

Marija Vidgaj je prejela zlato plaketo Občine Šmartno pri Litiji za ohranjanje nesnovne kulturne dediščine v občini Šmartno pri Litiji in medgeneracijsko povezovanje na območju Primskovega.

Marija je na Primskovem aktivna na več področjih. V Etnološkem društvu Jurija Humarja je dejavna že 10 let in je ena glavnih pobudnic ustanovitve društva. V društvu ves čas deluje kot podpredsednica in skrbi za veliko vsebin. Na njeno pobudo so v društvu obudili več običajev: sekanje pirhov, blagoslov motorjev in motoristov, šege in navade, povezane s kresno nočjo, blagoslov vina itd. Med drugim vsako leto v sodelovanju s KORK Primskovo organizira izlet za krajane in jeseni izobraževanje za upravni odbor društva. Pripravlja scenarije za razne prireditve in skrbi za medgeneracijsko povezovanje in sodelovanje v kraju. V okviru društva je pobudnica in koordinatorka projekta Rastoča knjiga Primskovo. Že vrsto let kot predsednica Krajevne organizacije Rdečega križa Primskovo namenja skrb starejšim in krvodajalcem.

Alojz Flisek – srebrna plaketa Občine Šmartno pri Litiji
Predlagatelj: župan Blaž Izlakar

Alojz Flisek je prejel srebrno plaketo Občine Šmartno pri Litiji za beleženje in hranjenje avdio-video in foto zapisov nesnovne kulturne dediščine v občini Šmartno pri Litiji.

Alojz Flisek je ljubiteljski fotograf in snemalec, ki že vrsto let skrbno in z veliko predanostjo dokumentira življenje v Šmartnem in njegovi širši okolici. Njegovo delo je izjemno dragoceno, saj s fotografijami in filmskimi zapisi ohranja spomin na pomembne dogodke, lokalne običaje, kulturne prireditve ter vsakdanje trenutke skupnosti. Z rednim posodabljanjem opreme in razumevanjem pomena tehnološkega napredka sledi novostim na področju fotografije in videa, kar mu omogoča, da ustvarja še kakovostnejše in izraznejše posnetke. Tako ne izboljšuje le tehnične plati svojega ustvarjanja, temveč tudi zagotavlja, da bodo njegovi vizualni zapisi še dolga leta služili kot dragocen dokument časa. Njegov bogat arhiv predstavlja pomemben vizualni zapis preteklosti, ki ima neprecenljivo vrednost pri zgodovinskem in kulturnem ohranjanju identitete kraja/občine.

Ivanka Menegalija – bronasta plaketa Občine Šmartno pri Litiji
Predlagatelj: Društvo kmetic Litija in Šmartno pri Litiji

Ivanka Menegalija je prejela bronasto plaketo Občine Šmartno pri Litiji za povezovanje podeželskih žena v ohranjanju in promociji tradicionalne kulinarike, kmečkih vrednot in lokalne kulturne dediščine na območju občine Šmartno pri Litiji.

Ivanka Menegalija je srčna, predana in aktivna članica Društva kmetic Litija in Šmartno pri Litiji že od ustanovitve društva, to je neprekinjenih 23 let. Njeno delovanje je pustilo neizbrisen pečat tako v povezovanju podeželskih žensk kot tudi v ohranjanju in promociji tradicionalne kulinarike, kmečkih vrednot in lokalne kulturne de-

diščine. Leta 2012 je s svojo odločnostjo, spoštovanjem do članic in izjemnim občutkom za skupnost prevzela vodenje društva kot predsednica in to nalogo odgovorno opravljala kar tri zaporedne mandate, vse do leta 2024. V tem času je društvo uspešno povezovala z lokalno skupnostjo, organizirala številne strokovne ekskurzije ter kuharske in ustvarjalne delavnice. Sodelovala je na prireditvah, regijskih in državnih razstavah ter vedno skrbela, da je bil glas podeželskih žensk slišan tudi širše. Ob vsem društvenem delu z možem še vedno vodi svojo ekološko kmetijo. Njeno življenje in delo sta tesno prepletena z naravo, pridelavo zdrave hrane in spoštovanjem do zemlje, kar jo postavlja za zgled vztrajnosti, delavnosti in predanosti domačemu okolju.

Tinkara Kogovšek – priznanje Občine Šmartno pri Litiji
Predlagatelj: Tjaša Bajc

Tinkara Kogovšek je prejela priznanje Občine Šmartno pri Litiji za dosežke na področju športa.

Tinkara Kogovšek je ena tistih mladih športnic, ki s predanostjo in talentom presegajo lokalne okvire. Svojo rokometno pot je začela pri mini rokometu v šmarskem rokometnem klubu. Pri desetih letih je stopila v svet velikega rokometa pri Ženskem rokometnemu društvu Litija. Tam se je razvila v pomembno igralko članske ekipe, ki igra na položaju levega krila. Leta 2024 je dosegla enega največjih športnih mejnikov – selektor ženske članske rokometne reprezentance Slovenije jo je dodatno vpoklical v ekipo za evropsko prvenstvo, ki je med 28. novembrom in 15. decembrom 2024 potekalo v Avstriji. Na prvenstvu je odigrala dve tekmi. Že pred tem je uspešno zastopala Slovenijo v kadetski in mladinski reprezentanci na evropskih prvenstvih. Tinkara s svojim zgledom navdihuje mlajše generacije športnic.

Špela Bajc – priznanje Občine Šmartno pri Litiji
Predlagatelj: Tjaša Bajc

Špela Bajc je prejela priznanje Občine Šmartno pri Litiji za dosežke na področju športa.

Špela Bajc je ena tistih mladih športnic, ki je s trdim delom, predanostjo in vztrajnostjo dosegla preboj v žensko člansko rokometno reprezentanco Slovenije. Rokometa se je prvič dotaknila v šmarskem klubu pri mini rokometu, kot desetletna deklica pa se je leta 2011 priključila Ženskemu rokometnemu društvu Litija. Tam se je razvila v zanesljivo zunanjo igralko, znano po odličnem občutku za igro in prepoznavnem strelu. Leta 2024 je dosegla pomemben mejnik svoje športne poti – nastopila je na svojem prvem velikem tekmovanju za člansko reprezentanco Slovenije na evropskem prvenstvu, ki je med 28. novembrom in 15. decembrom 2024 potekalo v Avstriji. Na prvenstvu je odigrala šest tekem. Špela je navdih za številne mlajše rokometašice, ki v njej prepoznavajo dokaz, da tudi iz manjših sredin vodijo poti do največjih tekmovanj.

Blažka Hauptman – priznanje Občine Šmartno pri Litiji
Predlagatelj: Tjaša Bajc

Blažka Hauptman je prejela priznanje Občine Šmartno pri Litiji za dosežke na področju športa.

Blažka Hauptman je izjemna športnica, ki je svojo rokometno pot začela v mini rokometu v šmarskem klubu, nato pa se je kot desetletnica priključila Ženskemu rokometnemu društvu Litija. V Litiji je rasla, napredovala in ostala zvesta klubu vse do leta 2023, ko je naredila pomemben korak naprej in prestopila k španskemu prvoligašu Club Balonman Atlético Guardés.

Na igrišču igra na položaju zunanje igralke, na katerem navdušuje s taktično inteligenco, odličnim pregledom nad igro in sposobnostjo povezovanja ekipe. Njena talent in predanost sta bila leta 2024 poplačana z največjim priznanjem – vpoklicem v člansko reprezentanco Slovenije. Na evropskem prvenstvu, ki je med 28. novembrom in 15. decembrom 2024 potekalo v Avstriji, je odigrala štiri tekme. Že prej je Slovenijo zastopala tudi v mladinski reprezentanci na evropskem prvenstvu. Blažkina zgodba je navdihujoča – iz majhne sredine se je z delom, vztrajnostjo in ambicijo prebila do nastopov na najvišji ravni in kluba v tujini.

Jubilejna priznanja

Rokometno društvo Šmartno 99 – 60 let delovanja

Zgodovina šmarskega rokometa sega v daljno leto 1965. Od ustanovitve kluba pa do današnjih dni so se rokometaši in rokometni delavci v Šmartnem srečevali z vzponi in padci.

Največji pretekli uspehi segajo v osemdeseta leta, ko je bila takratna ekipa Usnjarja v sezoni 1983/1984 republiški prvak, pred nastankom samostojne Slovenije pa je ekipa igrala v 2. zvezni jugoslovanski ligi. V samostojni Sloveniji je klub začel tekmovanje v 1. slovenski državni ligi, vendar je nato nastopila kriza. Leta 1999 so se postavili novi temelji društva, poudarek je bil na delu z mladimi in vzgoji lastnih igralcev in trenerjev. Vidnejše rezultate so zopet dosegli v sezoni 2007/2008, ko se je članska ekipa po šestih sezonah iz 2. DRL vrnila v 1. B DRL. V nekaj letih je rokomet v Šmartnem še posebej pridobil na popularnosti. V sezonah 2010/2011, 2011/2012, 2017/2018 in 2021/2022 se je v Šmartnem igrala najelitnejša 1. A SRL. V novi sezoni 2025/2026 bodo nastopali v 1. B SRL. Njihovi cilji so visoki, ponovno napasti vrh lige in se boriti tudi za napredovanje v 1. A SRL oziroma LIGO NLB.

Prosvetno društvo Šmartno – 30 let delovanja

26. decembra je minilo 30 let od ponovne ustanovitve Prosvetnega društva Šmartno. Povod za ponovno ustanovitev je bil zagotovo zgodovinski spomin na leta 1907 ustanovljeno Katoliško slovensko izobraževalno društvo, ki je kasneje delovalo pod imenom Katoliško prosvetno društvo. Dejavnost društva je bila raznovrstna, bogata in izjemno uspešna, pomembna za kraj in okolico. Že po štirih letih od ustanovitve so zgradili dvorano.

Sedanje društvo goji predvsem glasbene aktivnosti, saj povezuje cerkvene pevske skupine in tudi pritrkovalce. Pred pojavom covida-19 je bila dejavnost zelo močna, saj so delovali kar štirje pevski zbori: župnijski sv. Martina, mladinski Cum anima, otroški Žvrgolevčki in moški Fantje od fare. Z ustanovitvijo društva so odprli svojo dejavnost tudi navzven. Zbor Cum anima se je udeležil tudi tekmovanja Naša pesem v Mariboru, na katerem so pod vodstvom Monike Fele v hudi konkurenci dosegli srebrno priznanje, kar je za majhen kraj, kot je Šmartno, izjemen uspeh. Otroški zbor Žvrgolevčki je nastopal s spevoigro *Kresničekk* in vsako leto tudi s primernim programom za Miklavža. Fantje od fare so imeli več tematskih koncertov, saj med drugim gojijo tudi petje naših ljudskih pesmi na originalni, »fantovski« način. Pritrkovalcem Šmartin je društvo nabavilo prenosne zvončke, na katerih lahko vadijo in tudi nastopajo na prireditvah. Vsa dejavnost temelji na prostovoljstvu, posamezne skupine pa strokovno vodijo Marjanca Vidic, Tanja Grže, Andrej Hostnik in Rudi Vidic. Pomembna podpora pevski dejavnosti v cerkvi sta orgelska spremljava in tudi koncertna glasba, ki jo izvajajo Marjanca Vidic, Urška Vidic in Minka Celestina.

Taekwondo društvo Šmartno - Litija – 30 let delovanja

Njihova zgodba se je začela spomladi 1994, ko so kot podružnica ljubljanskega kluba Chagi prvič odprli vrata za vse, ki jih je zanimala korejska borilna veščina taekwondo. Skromni začetki v litijski baletni dvorani so hitro prerasli v resno športno dejavnost, zato so leta 1995 ustanovili svoj klub pod imenom Litija. Ob nastanku nove občine se je klub preimenoval v Taekwondo klub Šmartno - Litija.

Prvi predsednik kluba je bil Marjan Lukančič, ki je pomembno prispeval k postavitvi temeljev in organizaciji kluba v njegovih začet-

kih. Danes to vlogo z odgovornostjo in predanostjo opravlja Maruška Višnikar Bučar. Posebej so ponosni na dejstvo, da je v njihovem klubu več kot 40 posameznikov doseglo stopnjo mojstrskega pasu, kar je odraz dolgoletne predanosti in kakovostnega trenerskega dela. Eden izmed takih izjemnih posameznikov je Franci Šircelj, ki je začel trenirati že ob ustanovitvi kluba, danes pa že vrsto let deluje kot trener in svoje znanje predaja novim generacijam. V klubu veliko vlagajo v strokovni razvoj – vsako leto se udeležujejo usposabljanj, s katerimi zagotavljajo visoko kakovost vadbe. Poleg tekmovalcev imajo v svojih vrstah tudi mednarodno sodnico za borbe, Marušo Višnikar Bučar, ter dve sodniški pripravnici, kar dodatno prispeva k strokovnosti kluba in omogoča njihovim članom celovit vpogled v tekmovalni svet taekwondoja. Danes klub povezuje med 30 in 40 aktivnih članov, med katerimi so otroci, mladostniki in odrasli – tako začetniki kot tudi tekmovalci. Treningi potekajo štirikrat na teden v Dvorani Pungrt. V klubu trenirajo olimpijski taekwondo, kar vključuje borbe in forme. Sodelujejo na domačih in mednarodnih tekmovanjih, hkrati pa veliko pozornosti namenjajo vzgoji mladih v duhu spoštovanja, discipline in športne etike. Ponujajo možnost vadbe vsem – ne glede na starost ali predznanje.

Etnološko društvo Jurija Humarja – 10 let delovanja

Etnološko društvo Jurija Humarja je bilo ustanovljeno na začetku leta 2015. Ime nosi po g. Juriju Humarju – duhovniku, zdravniku, kulturniku in zavednem Slovencu, ki je na Primskovem živel in deloval vse do leta 1980 in je na Primskovem tudi pokopan.

Glavni namen društva je prikazati bogato pot in delovanje gospoda Jurija Humarja, z delovanjem pa ohranjati kulturno, naravno in arheološko dediščino kraja, obujati stare običaje in navade ter z delovanjem prenašati znanje na mlade rodove in skrbeti za medgeneracijsko sodelovanje in ustvarjanje v kraju. V času delovanja je društvo uspešno obudilo več običajev in navad, ki so na Primskovem v preteklosti že bili, a so šli v pozabo. Na velikonočni ponedeljek se tradicionalno izvedeta običaj sekanja pirhov ter blagoslov motorjev in motoristov. Na Primskovem je veliko manjših sadovnjakov in vinogradov z zidanicami, zato se na god Janeza Krstnika 27. decembra blagoslovi vino. Društvo na kresno noč obudi stare navade in običaje, povezane s kresno nočjo in Janezom Krstnikom. Na predvečer Humarjeve nedelje se odvije pohod z lučkami okrog tabora, društvo sodeluje pri Humarjevi nedelji in organizira obdarovanje otrok z Miklavžem. V sodelovanju z Mohorjevo družbo iz Celovca sta bila pripravljena dva ponatisa dopolnjene in prenovljene izdaje knjige *Čudodelnik s Primskovega*. Obiskovalci Primskovega imajo na voljo spominske kovance, sveče, razglednice in Humarjevo grenčico. V Miklavževi dvorani si lahko obiskovalci poleg video predstavitve Primskovega ogledajo tudi Rastočo knjigo Primskovo. V stenskih vitrinah je razstavljen prvi zvezek Rastoče knjige z 18 osebami in tretji zvezek s tremi osebami, ki so zaznamovale Primskovo. Pripravljene in izdane so bile zbirke z naslovom *Preteklost na našem pragu*, zbirka starih predmetov, zbirka spominov na furmane in v letu 2022 zvezek z naslovom *Z dediščino rastemo in se bogatimo*, v katerem so opisani vsi običaji, dogodki in dejavnosti, ki se organizirajo skozi vse leto.

Skavtski steg Litija – 30 let delovanja

Skavtski steg Litija deluje na območju občin Litija in Šmartno pri Litiji. Ustanovljen je bil leta 1995 v Litiji, ko sta ga skupaj ustanovila Matej Zupančič in Helena Fojkar Zupančič. V zadnjem letu šteje približno 70 aktivnih članov, ki se redno vključujejo v tedenske aktivnosti in tabore.

Znotraj stega delujejo tri starostne skupine: volčiči in volkuljice (VV), stari od 8 do 10 let, izvidniki in vodnice (IV), stari od 11 do 15 let, ter popotniki in popotnice (PP), stari od 16 do 21 let. Po tej starosti se člani pridružijo skupnosti voditeljev (SKVO), ki deluje na prostovoljni osnovi. Voditelji načrtujejo in izvajajo program, mentorirajo mlajše ter sodelujejo pri organizaciji dogodkov, izobraževanj in taborov. Vsako leto steg izvede več različnih taborov. Poleti potekajo od 7- do 10-dnevni stacionarni in potovalni tabori, jeseni in pozimi pa krajši, do štiridnevni tabori. Ti dogodki predstavljajo pomemben del skavtskega programa, saj mladim omogočajo stik z naravo, učenje življenjskih veščin, odgovornosti, sodelovanja v skupini in samostojnosti. V sklopu praznovanja 30 let delovanja so organizirali večdnevni tabor, namenjen tako aktivnim kot bivšim skavtom iz našega okolja ter njihovim družinam. To je bil čas srečevanja, obujanja spominov in utrjevanja vezi, ki jih je skozi leta stkala skavtska skupnost. Skavtstvo je sicer del večje organizacije – Združenja slovenskih katoliških skavtinj in skavtov (ZSKSS), ki v Sloveniji združuje okoli 6000 članov. Delujejo po vzgojni metodi Roberta Baden-Powella, ustanovitelja svetovnega skavtskega gibanja. Skavtska vzgoja temelji na učenju z delom, življenju v naravi, delu v manjših skupinah, osebni rasti in prostovoljstvu. Mlade spodbuja k odgovornosti, samostojnosti, solidarnosti in aktivnemu državljanstvu. Skavtski steg Litija že tri desetletja pomembno prispeva k življenju mladih v Litiji in Šmartnem pri Litiji, hkrati pa gradi močno in povezano skupnost, ki temelji na prijateljstvu, spoštovanju in vrednotah skavtskega gibanja.

Vinogradniško društvo Štuc – 20 let delovanja

Društvo je bilo ustanovljeno maja 2005 in je lani praznovalo 20-letnico delovanja. Ves čas od ustanovitve dalje je društvo aktivno delovalo in vključevalo člane iz občin Šmartno in Litija ter še nekaterih drugih občin. Njegovo delovanje se odraža tako pri obdelavi vinogradov kot tudi v kakovosti pridelanih vin, kulturi pitja in izobraževanju članov. V tem obdobju so po goricah v naši občini uredili tudi pet vinogradniških poti. Uspešni so bili na treh razpisih za evropska sredstva, lani pa so se kot partner v razpisu prijavili še na dva razpisa. Seveda sta jim pri izvajanju aktivnosti s sredstvi po razpisih iz proračuna pomagali tudi obe občini. Vseh 20 let je društvo vodil predsednik Jože Zadražnik, ki je lani postal častni predsednik društva, vodenje pa je prevzela Marija Lenart. Člani UO so si vsa leta prizadevali pridobiti večje društvene prostore, kar jim je, kot kaže, lani tudi uspelo. Dotedanji prostori so bili tako tesni, da je bila njihova dejavnost zelo okrnjena. Na župnijskem dvorišču so postavili brajdo in zasadili mariborsko trto, potomko najstarejše trte, nasproti nje se urejajo novi prostori, ki so last Župnije Šmartno. Upajo, da bodo lahko ob odprtju prostorov proslavili tudi 20-letnico delovanja.

Kulturno športno društvo Velika Štanga – 30 let delovanja

Kulturno športno društvo Velika Štanga je bilo ustanovljeno februarja 1995 z vizijo, da postane srce kulturnega in športnega utripa svoje skupnosti. Že od začetka je bil njegov namen jasen: združevati in povezovati ljudi vseh generacij – od najmlajših do najstarejših – skozi skupne dogodke, projekte in druženja, ki krepijo občutek pripadnosti in sožitja.

V 30 letih je društvo postalo nepogrešljiv del vaškega vsakdana. Poleg obstoječega kulturnega doma, ki ga v sodelovanju z Občino Šmartno pri Litiji vestno vzdržuje, je društvo zgradilo še nogometno igrišče, odbojkarsko igrišče, profesionalno balinišče in postavilo igrala za otroke. Vsi ti objekti so živi in odlično obiskani – tako za športne aktivnosti kot za kulturne prireditve, druženja in praznovanja pomembnih življenjskih mejnikov vaščanov. Posebej izpostavljajo zavzetost članov vseh dosedanjih odborov KŠD Velika Štanga, ki s svojim prostovoljnim delom, srčnostjo in neomajno voljo skrbijo, da društvo ohranja visoko raven delovanja in povezanosti z ljudmi. Ob večjih prireditvah v Športnem parku Komun pa si le-teh ne predstavljajo brez sodelovanja s PGD Štangarske Poljane. Iskrena hvala vsem!

Zahvaljujejo se tudi vsem vaščanom za številne prostovoljne ure, teh je bilo več tisoč, župniji za podporo, domačim in okoliškim podjetjem za pomoč ter Občini Šmartno pri Litiji za dolgoletno podporo, sodelovanje in zaupanje. Kulturno športno društvo

Velika Štanga je vsekakor izpolnilo in živi svoj namen, zadano vizijo pred 30 leti.

Zahvala Občine Šmartno pri Litiji
Knjižnica Litija – 140 let delovanja

Zahvala se je podelila javnemu zavodu Knjižnica Litija za 140 let delovanja na področju kulture, izobraževanja, vzgoje in informiranja, s posebnim poudarkom na širjenju bralne kulture.

V letu 1885 so v Litiji po zgledu oziroma zaradi spodbud čitalniških gibanj ustanovili bralno društvo, ki je delovalo pri Družbi sv. Cirila in Metoda in si je prizadevalo za ohranjanje slovenske identitete s spodbujanjem branja v slovenskem jeziku. Obstoj Bralnega društva Litija je zasnova za stoletno prizadevanje za širjenje bralne kulture, knjižnična dejavnost pa je živela v različnih oblikah: društvenih, čisto zasebnih in po drugi svetovni vojni postopoma v institucionaliziranih oblikah, a v vsaki od njih s svetlim poslanstvom med ljudi širiti ljubezen do branja. Danes vloga Knjižnice Litija, naslednice Bralnega društva Litija, nedvomno presega zgolj knjižnično dejavnost. Kot javni zavod dveh občin je z zakonom zadolžena za izvajanje javne knjižnične službe, ta pa ni le spodbujanje vseh oblik branja in širjenje literarne pismenosti, pač pa povezovanje različnih kulturnih vsebin, združevanje različnih deležnikov z namenom, da se v lokalni skupnosti zagotavlja pestro ponudbo kulturnih vsebin in s tem kvaliteten nivo življenja. Knjižnica Litija je aktivna na založniškem področju, spodbuja vseživljenjsko učenje, prizadeva si, da v javno kulturno življenje vključuje čim več posameznikov in skupin na območju obeh občin ustanoviteljic. V zadnjem obdobju si prizadeva, da s popularizacijo domoznanske dejavnosti krepi lokalno identiteto, saj se dediščina prične na domačem pragu. V letu 2025 Knjižnica Litija beleži 140. obletnico neprekinjenega delovanja na področju kulture, izobraževanja, vzgoje in informiranja, s posebnim poudarkom na širjenju bralne kulture med otroki in odraslimi.

Zahvala Občine Šmartno pri Litiji
Zdravstveni Dom Litija – 70 let delovanja

Zahvala se je ob 70. obletnici delovanja podelila javnemu zavodu Zdravstveni dom Litija za celostno zdravstveno oskrbo, promocijo zdravja ter dvigovanje kakovosti življenja občank in občanov.

Zdravstveni dom Litija predstavlja eno ključnih javnih institucij v občinah Litija in Šmartno pri Litiji, ki že sedem desetletij skrbi za temeljno človekovo pravico – dostop do kakovostne in strokovne zdravstvene oskrbe. Že od ustanovitve leta 1955 je Zdravstveni dom Litija sinonim za predanost in neprekinjeno rast na področju zdravstva, kar je neposredno vplivalo na višjo kakovost življenja vseh generacij občanov. Začetki zdravstvenega varstva v Litiji so bili skromni, a srčni. Prvi zdravstveni dom je nastal v težkih povojnih razmerah, ko so krajani in podjetja z izjemno požrtvovalnostjo s prostovoljnimi prispevki, delovnimi akcijami in srčnostjo postavili prvo stavbo, ki je združila razkropljene zdravstvene dejavnosti. Ta stavba je bila prvi organizirani prostor za zdravstveno varstvo prebivalcev Litije in okolice. Zdravstveni dom Litija je od prvega dne postal več kot le zdravstvena ustanova – postal je temelj lokalne skupnosti. Leta 1980 je bil zgrajen nov zdravstveni dom. Nova stavba je pomenila velik korak naprej – ne le prostorsko, ampak tudi strokovno in organizacijsko. V njej so dobile prostor ključne ambulante družinske medicine, pediatrije, ginekologije, zobozdravstva, laboratorijske dejavnosti ter služba nujne medicinske pomoči. Zdravstveni dom Litija je skozi vsa leta odražal napredek družbe, potrebe ljudi in strokovne smernice sodobne medicine. Kljub nenehnim družbenim spremembam je ohranil svojo temeljno vlogo v lokalnem okolju: prostor, kjer je zdravje posameznika na prvem mestu. Poseben pečat dajejo zavodu njegovi zaposleni – generacije zdravnikov, medicinskih sester, patronažnih delavcev, babic, laboratorijskih strokovnjakov, reševalcev in vseh drugih zdravstvenih delavcev, ki so pogosto delali v skromnih pogojih, a z ogromno srčnostjo in predanostjo. Danes Zdravstveni dom Litija zaposluje 140 zaposlenih in skrbi za več kot 20.000 prebivalcev občin Litija in Šmartno pri Litiji.

Neudeležba na volitvah ne pomeni nevtralnosti

Avtor članka: Franc Props, minister, Ministrstvo za javno upravo

Volilno pravico imajo vsi polnoletni državljani. Lahko delujemo na popolnoma različnih področjih, a to ne spremeni dejstva, da sobivamo v isti skupnosti in se vsi slej ko prej srečamo z enakimi vprašanji: ali država in občina delujeta, ali se zadeve premikajo, ali se upoštevajo potrebe ljudi. Podajanje pritrdilnih odgovorov na ta vprašanja je naloga politike in politikov, ki jo oblikujejo. Zato imam o zmagovalcih in poraženci volitev preprosto stališče: edini, ki jih zanesljivo izgubi, je tisti, ki ne gre na volišče in se ne opredeli.

Ne trdim, da je »prav« glasovati za eno ali drugo stran, prepričan pa sem, da se z neudeležbo ne umakneš iz politike, temveč le iz odločanja. Rezultat pa vseeno dobiš. Morda je to bolj očitno na občinski ravni, kjer o cestah, vrtcih in prostorskem razvoju, če se ne vključimo, odločajo drugi; nato se jezimo, da »nihče nič ne naredi«. Popolnoma enak učinek ima (ne)udeležba na državnih volitvah ali pri katerem koli drugem odločanju: **mnenje tistega, ki ne sodeluje, ima zelo omejene možnosti, da bi imelo vpliv.**

Kot državljana me skrbi, kadar udeležba pada. Mednarodne primerjave kažejo, da je visoka udeležba pogosto povezana z živahno demokracijo, nizka pa z občutkom nemoči in nezaupanja v politični proces. Podobna opozorila prihajajo tudi iz razvitih demokracij. Udeležba na parlamentarnih volitvah skozi čas upada, posebej izrazito pa se od klasične politike oddaljujejo mlajše generacije, ki bi morale soodločati o skupnih zadevah, pomembnih čez pet ali deset let.

To pišem kot nekdo, ki v občini Šmartno pri Litiji (prej litijski občini) živi vse življenje. Nikoli mi ni bilo vseeno, ali bomo imeli dostopno javno izobraževanje, javno zdravstvo, ali se bomo počutili varno, ali bomo imeli dostojno življenje v starosti in ali bomo slišani s strani odločevalcev. Seveda me zanima tudi, ali bo država zagotavljala pogoje, da se občina lahko poteguje za razpise, ter ali ima vlado, ki se zna odzivati in stvari izpeljati.

Razumem, da se je komu težko odločiti za udeležbo na volitvah, če je neopredeljen in ga odbija »navijanje« za svoje, ki smo mu priča v predvolilnih kampanjah. Sam si pomagam z nekaj preprostimi vprašanji. Prvo: katere vrednote so mi res blizu in kdo jih izkazuje v praksi, ne le v nastopih. Drugo: verodostojnost – ali zna nekdo priznati napako, popraviti smer in pojasniti odločitev brez podcenjevanja. Tretje: izvedljivost – kdo zna obljubo pretvoriti v načrt, proračun in izvedbo. Četrto: sposobnost sodelovanja – zadeve se premikajo takrat, ko se znamo dogovoriti, ne takrat, ko se deli.

Spoznal sem, da so pričakovanja ljudi pogosto bolj racionalna, kot se v politiki predpostavlja – ne iščejo čudežev, pričakujejo pa spoštovanje in rezultate. Večina zna ločiti med populizmom in delom ter razume, da ni mogoče vsega narediti čez noč. Ljudje pa upravičeno zahtevajo tempo, spoštljiv dialog in pred-

vsem občutek, da se nekaj gradi dolgoročno, ne pa da se vsakih nekaj mesecev začenja znova.

Tudi sam bi si marsikaj želel hitreje. Pri nekaterih ukrepih smo bili prepočasni, pri drugih smo podcenili, koliko časa vzame usklajevanje in koliko energije porabiš za spremembe navad. Iz teh izkušenj sem spoznal, da je najlažje obljubljati nove začetke, najtežje pa dokončati začeto, popraviti napake in vztrajati pri smeri, za katero meniš, da je pravilna. To velja za državo in občino. Seveda velja tudi za uvajanje sprememb – reform, ki zahtevajo večletno delo.

Želim, da predvolilna razprava ostane čim bolj trezna. Ne bomo se vsi strinjali – in prav je tako. Volitve niso trenutek iskanja popolnosti, temveč trenutek in glas izbire smeri. **Edina resnično izgubljena priložnost je, da izbiro smeri prepustimo drugim**.

Tadej Čopar, lokalni zgodovinar in pisatelj

Vprašanja postavil: dr. Jernej Kotar

Glede na to, da smo pred nekaj dnevi obeležili osrednji slovenski kulturni praznik, smo tudi letošnjo februarsko številko posvetili kulturi. Naš tokratni sogovornik je lokalni zgodovinar in pisatelj Tadej Čopar, ki s svojimi prispevki že vrsto let bogati domoznansko rubriko našega glasila.

Gospod Tadej, dovolite mi, da se vam pred začetkom najinega pogovora zahvalim za vaš prijazen odziv našemu povabilu. Poznava se že vrsto let, večkrat sva že tudi sodelovala, saj naju povezuje zanimanje za našo lokalno zgodovino. Pri tem se zelo dobro dopolnjujeva; vi se ukvarjate z novejšimi, jaz pa s starejšimi obdobji. Povejte nam, kdaj vas je začela zanimati zgodovina?

Zgodovina me je začela zanimati na višji stopnji osemletne osnovne šole, približno takrat, ko se je ta predmet pojavil na urniku. V naslednjih letih sem skozi celotno osnovno in srednjo šolo to zanimanje ohranil in na koncu dozorel za odločitev, da se vpišem na študij zgodovine.

Ali so vas sprva zanimala druga obdobja in druge teme ali je bila to že od nekdaj zgodovina domačih krajev?

V trenutku, ko sem se vpisoval na študij zgodovine, in v prvih letih študija, še nisem razmišljal o možnosti, da se bom enkrat v prihodnosti ukvarjal tudi z raziskovanjem zgodovine domačega kraja in njegove okolice. To je verjetno povezano tudi z dejstvom, da sem, iz današnje perspektive, o zgodovini Šmartnega in okolice takrat vedel zelo malo, še slabši pa je bil moj pregled nad tem, katero gradivo je na voljo in kaj se na področju raziskovanja zgodovine tega območja še da narediti. To se je začelo spreminjati na drugi bolonjski stopnji, ko sem se v okviru študija srečal s popisi arhivskega gradiva v povezavi s Šmartnim in Litijo z okolico, starimi krajevnimi leksikoni in starimi uradnimi listi. Tako sem počasi začel dobivati nek osnovni pregled nad tem, katero gradivo je na voljo za raziskovanje. Sčasoma je v meni dozorela ideja, da bi si za temo svoje magistrske naloge iz zgodovine izbral nekaj, kar bi se nanašalo na zgodovino domačega kraja. V večmesečnem obdobju pisanja magistrske naloge me je lokalna zgodovina še dodatno pritegnila, s to tematiko sem se temeljito seznanil, izboljšal pa sem tudi pregled nad tem, katero gradivo je na voljo, in predstave o tem, katerih tem se še lahko lotim. Na področju lokalne zgodovine sem se začel počutiti zelo domače in na koncu si nisem mogel kaj, da se s tem ne bi ukvarjal tudi po koncu študija.

Po maturi na Gimnaziji Litija ste izobraževanje nadaljevali na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani, na kateri ste se vpisali na dvopredmetni študij zgodovine in primerjalne književnosti. Zakaj ste se odločili za dvopredmetni študij oziroma ste izbrali ravno ta dva predmeta?

Kar nekaj časa je bilo tako, da sem že vedel, da imam namen študirati zgodovino, nisem pa še vedel, katero smer točno bi si izbral: enopredmetno ali dvopredmetno, in če bi šlo za dvopredmetni študij, kaj bi vzel še zraven. Na koncu me je med pregledovanjem najrazličnejših možnosti najbolj pritegnila kombinacija zgodovine in primerjalne književnosti. Zgodovina književnosti, ki je eden glavnih elementov študija primerjalne književnosti, je bilo eno izmed področij, ki so me v gimnaziji bolj zanimala, in je tako ta smer lepo dopolnila moj študij.

Za marsikoga je dvopredmeten študij velik izziv, saj se je težko obema predmetoma enakovredno posvetiti. Kako je bilo pri vas?

Nikoli nisem imel občutka, da bi bil moj študij kaj težji zaradi dejstva, da je dvopredmeten. Dejstvo je, da pri dvopredmetnih smereh ni uradno obveznosti nič več kot pri enopredmetnih smereh, saj pri dvopredmetnem študiju odpadejo tisti predmeti, ki so predvideni samo za enopredmetni študij. Edina stvar, v kateri vidim dvopredmetni študij kot težji od enopredmetnega, je ta, da v nekaterih primerih pride do prekrivanja določenih predavanj na urniku, ampak tudi tu so se na koncu stvari dobro razpletle, saj je bilo veliko solidarnosti med študijskimi kolegi in sem vedno dobil snov tudi s tistih predavanj, ki se jih nisem mogel udeležiti.

Za temo magistrske naloge ste izbrali lokalno zgodovino med obema svetovnima vojnama. Zakaj ste se odločili zanjo? Kaj vas je pri njej najbolj pritegnilo?

V prvi vrsti sem se za to temo odločil zato, ker je pomembna tudi zame. Navsezadnje na tem območju tudi živim. Pri izboru ožje tematike znotraj lokalne zgodovine pa je bilo pomembno tudi vprašanje, ali je na voljo dovolj virov za izvedbo raziskave. Obdobje med obema svetovnima vojnama je obdobje, ki ima poleg strokovne literature na voljo še veliko arhivskega gradiva, zato je bila ta tema primerna za magistrsko nalogo, ki zahteva nekoliko več besedila, kot je to značilno za članke v strokovnih revijah.

Če se zdaj poskušam zamisliti glede tega, koliko je ta tema privlačna, bi rekel, da je na tem obdobju v naši lokalni zgodovini marsikaj lepega, saj je bilo društveno življenje zelo bogato in je obstajalo v okolici Šmartnega še kar nekaj gradov, ki so bili med drugo svetovno vojno uničeni. Druga svetovna vojna na sploh pomeni v lokalni zgodovini neko zarezo, s katero so naši kraji izgubili veliko dobrih stvari.

Kot zgodovinar si upam trditi, da je bila tema zelo zahtevna, saj so zgodovinski viri raztreseni vsepovsod, strokovne literature pa je zelo malo. Kako ste se vi spoprijeli s tem izzivom?

Prvih nekaj tednov sem se pretežno ukvarjal z iskanjem gradiva. Hodil sem od osebe do osebe, od institucije do institucije, v arhivih pregledoval škatlo za škatlo. To je bilo obdobje ugotavljanja, katero gradivo je sploh na voljo in kaj se v magistrski nalogi sploh da napisati. To, katero gradivo je na voljo, sem površno preveril že pred prijavo teme magistrske naloge, ampak takrat je bilo vprašanje predvsem, če je na to temo sploh mogoče napisati kaj bolj obsežnega. Ko pa sem z raziskavo tudi zares začel, sem začel odkrivati novo gradivo, za katerega pred tem še nisem vedel in na koncu mi je uspelo zbrati bistveno več gradiva, kot sem prvotno mislil, da se ga bo našlo. Ko je minilo teh nekaj tednov in sem dobil okvi-

ren pregled nad tematiko, sem začel z združevanjem podatkov po posameznih vsebinskih področjih in tako so začela nastajati posamezna poglavja. Tudi pri združevanju podatkov in pisanju samega besedila naloge ni šlo povsem brez težav. Tu bi omenil dva problema. Prvi je ta, da včasih različni viri o isti stvari navajajo različne podatke, drugi pa ta, da iz virov ni vedno razvidno, ali podatek sodi v obravnavan prostor in čas. Oboje sem poskušal reševati z daljšimi opombami, v katerih lahko dobesedno citiraš več virov in zapišeš vse dvome, ne da bi obremenjeval glavni tekst. Na koncu je sledilo še preverjanje pravilnosti zapisanih podatkov, ne samo v smislu branja magistrske naloge za seboj, ampak tudi v obliki primerjanja zapisov v nalogi z viri, iz katerih sem črpal.

Ali ste kdaj razmišljali, da bi magistrsko nalogo razširili v knjigo in tako našim občankam in občanom pobliže predstavili vaša spoznanja?

Da, o tem sem že razmišljal, in imam tudi nekaj idej, kako bi se magistrsko nalogo še dalo nadgraditi, vprašanje pa je, če bo kdaj na voljo dovolj časa za realizacijo tega projekta.

Kako dobro po vašem mnenju Šmarčani poznamo lastno zgodovino?

Opažam, da je med krajani kar nekaj zavedanja, kaj je ta kraj pomenil v preteklosti, zakaj smo na ta kraj lahko ponosni. Menim pa, da je še veliko možnosti, kako nadgraditi znanje, ki je krajanom trenutno na razpolago. Mislim, da je na tem področju za postoriti še marsikaj.

Pomudiva se še malo pri vašem pisateljskem delu. Kdaj se je v vas porodila želja po pisanju leposlovnih del in od kod ste črpali navdih zanje?

Željo po izmišljevanju novih zgodb sem čutil že zgodaj v otroštvu, že vsaj v začetku osnovne šole, prvo daljše delo, ki je hkrati tudi prvo objavljeno delo, pa sem začel pisati na višji stopnji osemletke. Dodatna spodbuda za pisanje so bile različne televizijske serije, filmi in v manjši meri tudi knjige, kar je v določeni meri tudi vplivalo na vsebino. Nisem pa imel enega, točno določenega zgleda, ki bi ga želel posnemati.

Ali je bilo težko najti založbo?

Založbe nisem našel čisto takoj, ampak po mojem mnenju kar hitro. Od končanja prve knjige do objave sta minili dve leti.

Imate morda v načrtu še kakšno leposlovno delo?

Imam še kar nekaj načrtov, ki so v moji glavi že kar nekaj časa, ampak je v obilici drugih stvari čas nenavadno hitro minil. Občasno še vedno poprimem tudi za pisateljsko delo, tako da te veščine očitno še nisem pozabil.

Gospod Tadej, najlepša hvala za pogovor. V imenu uredništva vam želim vse dobro na vaši zasebni in poklicni poti.

Rastem s knjigo

Avtorica članka: Simona Podlogar

Da bralna pismenost upada, mladih bralcev, ki so sposobni kritičnega mišljenja, pa je vse manj, sta dejstvi, podprti z različnimi raziskavami. Kot je v knjigi *Berem, da se poberem* pojasnil Miha Kovač s Filozofske fakultete v Ljubljani, so otroci, ki odraščajo v beročem okolju, v življenju praviloma uspešnejši. Starši z družinskim branjem omogočajo, da se njihovi otroci razvijejo v misleča, čuteča in empatična bitja. Nadvse pomembni temelji, na katerih učitelji sistematično gradimo bralno kulturo, ki rodi zvedavega, razumno mislečega in ustvarjalnega učenca. Težava pa se pojavi, kadar so temelji šibki ali jih (skoraj) ni.

V sklopu nacionalnega projekta Rastem s knjigo in s sodelovanjem Knjižnice Litija smo na šoli v torek, 27. januarja, izvedli kulturni dan. Povezovanje različnih ustanov, ki bralno kulturo spodbujamo, je sedaj že tradicija, ki je med učenci dobro sprejeta. V letošnjem letu so sedmošolci za darilo od Javne agencije za knjigo RS v dar prejeli mladinski roman Nine Mav Hrovat *Orientacisti – Škorpijonov pik*. Da darilo ni postalo zgolj pozabljen okras domače knjižne police, smo z uvrstitvijo knjige na seznam obveznega domačega branja poskrbeli učitelji slovenščine.

Poglobljena obravnava celotnega literarnega dela je privilegij, ki si ga med sicer časovno bolj skopo odmerjenimi učnimi urami običajno ne moremo privoščiti. Kulturni dan nam je to razkošje omogočil. Namenili smo ga ukvarjanju s temami, sporočili in literarnimi posebnostmi, ki jih delo ponuja. Učenci so skozi skupinsko delo, razmišljanje in izmenjavo mnenj odkrivali plasti zgodbe ter svoja spoznanja delili s sošolci.

Poseben del dneva je bil namenjen srečanju s krajevno ustvarjalko Gabrijelo Hauptman, ki deluje na različnih umetniških področjih, tudi na literarnem. Učenci so imeli priložnost pobliže spoznati ustvarjalni proces in svet umetnosti skozi osebno izkušnjo gostje. Pogovor je vodila knjižničarka litijske knjižnice Aleksandra Mavretič, ki je z iskrivimi in raznovrstnimi vprašanji ustvarila sproščeno in prijetno vzdušje.

Kot narekuje projekt, smo dan zaključili z obiskom krajevne knjižnice, v kateri so učenci spoznali njeno vlogo v lokalnem okolju in pomen knjižnic kot prostorov znanja, kulture in navdiha. Krog navdušenja nad pisano besedo je bil za ta dan sklenjen, nadaljevanje pa ni odvisno zgolj od šole, ampak tudi od bogastva domače knjižnice.

Kliše

Avtorica članka: Živa Bučar

Kliše klub vam želi vse dobro v letu 2026!

Sporočamo, da je v soboto, 6. decembra 2025, potekal Občni zbor Kluba litijskih in šmarskih študentov, na katerem so se odvile tudi volitve. Soglasno je bil za novega predsednika izvoljen Patrik Horvat. Na mesto novega podpredsednika je bil izvoljen Tilen Zupančič, mesto blagajnika je zasedel Gašper Hauptman, tajnik pa je postal Mitja Juvan. Lovro Klinc je bil izvoljen na mesto svetnika v Svet ŠOLS ter na mesto svetnika v Svet Zveze ŠKIS. Po volitvah smo se udeležili vsakoletne slavnostne večerje in se v prazničnem duhu še zadnjič poveselili skupaj s staro ekipo.

Stari ekipi se zahvaljujemo za vse, novi ekipi pa želimo veliko uspehov in zabavnih trenutkov v klubu!

Pohod z lučkami in odprtje drsališča

Avtorica članka: Eva Trelec Urbas, dipl. vzg., organizatorka pohoda z lučkami

V torek, 2. decembra, so se starši in otroci iz Vrtca Ciciban ob 17.00 zbrali pri Osnovni šoli Šmartno in se skupaj z vzgojiteljicami odpravili na tradicionalni pohod z lučkami. S svetilkami v rokah so se skupaj sprehodili čez Šmartno, mimo igrišča vrtca in pot zaključili v Adventnem parku.

Po prihodu na cilj je sledilo slavnostno odprtje drsališča, ki so ga popestrili prijetni glasbeni nastopi. Najprej je nastopil otroški zborček, nato pa še vokalna skupina vzgojiteljic, ki je s petjem ogrela srca vseh prisotnih. Na stojnici so se udeleženci lahko posladkali tudi z brezplačno palačinko.

Dogodek je bil prežet s toplino, povezovanjem in prazničnim duhom. Zahvaljujejo se vsem družinam za obisk in prijetno skupno doživetje.

Novice iz Društva upokojencev Šmartno pri Litiji

DELAVNICE UPORABE PAMETNEGA TELEFONA

Delavnice za pametni telefon, ki potekajo enkrat mesečno v prostorih šmarske knjižnice in jih organizira Točka za starejše v okviru DU Šmartno pri Litiji, so brezplačne.

Cilj: zagotavljanje digitalnega izobraževanja in dvig osnovnih in naprednih kompetenc, spodbujanje le-teh, njihovo razumevanje in tudi varna uporaba na področju tehnologije. Delavnice so namenjene tako začetnikom kot tistim, ki svojo napravo že nekaj časa uporabljajo, pa se nekje »zatakne«. Kaj zdaj? Mladi imajo svoje obveznosti in nas včasih na hitro odpravijo, češ saj tega ne rabimo. Tu, na delavnicah pa s pomočjo ekipe iz Razvojnega centra Srca Slovenije (Anita in Tina s svojimi sodelavci) počasi usvajamo veščine in znanje o pametnih napravah. Tudi ponovimo, če je potrebno. Oklevate? Zakaj? Le korajžno se pridružite na delavnicah v digitalni svet pametnih naprav. Vabljeni!

Milena Mrzel

PREDNOVOLETNO KOSILO DRUŠTVA UPOKOJENCEV

V decembru, ko se čas leta izteka, se ljudje običajno oziramo nazaj in skušamo zajeti vsaj nekaj spominov, po katerih si bomo zapomnili preteklo leto. Članice in člani Društva upokojencev Šmartno pri Litiji se vsako leto na začetku decembra zberemo v gostišču Krznar, da bi se družili in veselili v pričakovanju novega leta ter da bi pogledali, kaj vse smo naredili v preteklem.

Dejavni smo bili na številnih področjih. Prostovoljke in prostovoljci smo v okviru programa Točka za starejše sodelovali v številnih projektih. Dobršen del leta smo v sodelovanju z Osnovno šolo Šmartno pri Litiji enkrat na teden na različnih delih naše občine od tam zjutraj pospremili učence v šolo – Pešbus. V programu Starejši za starejše smo čez vse leto na domovih obiskovali tiste naše članice in člane, ki so zaradi starosti, bolezni ali drugih razlogov ostali doma v oskrbi domačih ali drugih ljudi. Dvakrat smo obiskali oskrbovance v Domu Tisje, kjer smo skupaj z njimi telovadili, peli in sodelovali v družabnih igrah. Spet drugič smo pomagali pri razvozu oskrbovancev na vozičkih ob mednarodnem dnevu Alzheimerjeve bolezni. V mesecu juniju smo tiste oskrbovance, ki ne morejo hoditi in so na vozičkih, v spremstvu policije od Doma Tisje odpeljali na kavo do gostišča Krznar in nazaj. Tam smo ob melodijah harmonike skupaj z njimi zapeli in jim tako skušali polepšati dan. Ravno tako smo pomagali oskrbovancem na vozičkih v litijskem Šmelcu, da smo jih popeljali na kavo v gostišče Mona Liza.

Udeleževali smo se tudi raznih izobraževanj, na primer o uporabi pametnih telefonov ali drugih izobraževanj glede zdravega načina življenja. V mesecu juliju smo organizirali druženje članic in članov iz Šmartnega in Primskovega pri lovski koči v Zagriču. Tudi vezilje v našem društvu so zelo aktivne. Vsaj enkrat na leto, ponavadi v času občinskega praznika, svoje izdelke postavijo na ogled v šmarski knjižnici. V letošnjem letu so se naše članice in člani nekajkrat odpravili na ogled opere v Ljubljani. Zelo dobro so obiskani tudi naši izleti od pomladi do jeseni, kot na primer ekskurzija v Kočevski Rog, izlet v neznano, obisk Murske Sobote, ekskurzija v vesoljski center Vitanje in še bi lahko našteval. Tudi v prihodnjem letu si želimo, da bi bilo čim več naših članic in članov vključenih v katero od dejavnosti. Po koncu skupnega kosila v gostišču Krznar smo se z majhno pozornostjo spomnili še vseh tistih članic in članov, ki so letos praznovali katerega od jubilejev. Za lepo vzdušje in ples po kosilu pa sta poskrbela mlada harmonikaša Anja in Luka.

Jože Loc

PROGRAM STAREJŠI ZA STAREJŠE SI VZTRAJNO UTIRA POT MED STAREJŠE OBČANE

Društvo upokojencev Šmartno pri Litiji je že od leta 2012 vključeno v program Starejši za starejše, ki ga izvaja v okviru Zveze društev upokojencev Slovenije.

V našem društvu trenutno deluje 14 prostovoljcev. Osnovni namen programa je, da upokojenci pomagamo starejšim, ki so že onemogli, večkrat tudi osamljeni, da lepše preživljajo čas v svojem domu. Prostovoljci obiskujejo osebe, stare nad 70 let, in z anketiranjem ugotovijo, kakšne potrebe po pomoči imajo posamezni-

ki. Največkrat posamezniki pri teh letih še ne potrebujejo nobene pomoči, zato večkrat anketiranje odklonijo. Vendar pa se včasih stanje hitro spremeni. Največkrat se pojavi osamljenost ob izgubi partnerja, odsotnosti otrok ali ob pojavu določene bolezni. Takrat pa so prostovoljci tisti, ki lahko omilijo težave s svojo prisotnostjo. Zavedanje, da obstaja nekdo, ki ti v določenem trenutku priskoči na pomoč, nam olajša občutek nemoči.

Največkrat so prostovoljci tisti, ki s svojim obiskom pomagajo premagovati osamljenost, lahko poskrbijo za dostavo hrane iz trgovine, omogočijo obisk zdravnika. Neprecenljiv je obisk v dopoldanskem času, da si vzamejo čas za pogovor, ko so svojci v službah. Lahko pomagajo pri vzpostavitvi e-oskrbe, ki jo izvaja Telekom, prav tako pri oddaji vloge za dolgotrajno oskrbo.

V prednovoletnem času obiščejo vse starejše od 80 let, ki so vključeni v program, in jih skromno obdarijo, prav tako vse bolne člane društva, ki se zaradi bolezni in onemoglosti ne morejo več vključevati v aktivnosti društva. S CSD Litija sodelujemo tudi v akciji Božiček za en dan, letos bo obdarjenih 51 oseb v naši občini. Prav tako bodo prostovoljci obiskali člane društva v Domu Tisje v Črnem Potoku in Litiji ter jih obdarili. Med letom obiščemo tudi osebe, ki praznujejo okrogle obletnice rojstva.

V novembru sta praznovala 90-letnico rojstva Marija Pivk in 95-letnico Leopold Lavrih. Na obiskih smo bili zelo lepo sprejeti, ob obujanju spominov in veselem razpoloženju smo jima zaželeli še veliko zdravih in veselih let.

Nada Pintar

V spomin gospodu Gustiju Grošlju

Avtorica članka: Leonida Razpotnik, direktorica Doma Tisje

Z žalostjo sporočamo, da je umrl naš nekdanji direktor, gospod Gusti Grošelj.

Gospod Grošelj je mandatno obdobje v domu začel v letu 1973, takoj ob nastopu dela je moral pridobiti pozitivna mnenja o gradnji novega objekta, sicer bi stari dom, graščino Črni Potok, morali zapreti. Prizidek je bil zgrajen v letu 1976, za kar je gospodu Grošlju uspelo pridobiti sredstva takratnega Republiškega stanovanjskega sklada, v katerega so se stekala sredstva za izgradnjo domov za starejše ljudi. Uredila se je okolica, domski park, naredil se je nov vodovod, hkrati so se pridobili projekti in sredstva za zgraditev še enega prizidka, za katerega smo pridobili uporabno dovoljenje v letu 1982. Zasnova doma je ostala z nekaj dozidavami med vsemi tremi objekti nespremenjena do današnjih dni.

Gospod Grošelj je bil eden izmed pionirjev na področju socialnega varstva. Odlikovali so ga strpnost, dobrohotnost in posluh za človeka. Ob njegovi upokojitvi v letu 2004 so nam ostale v spominu besede, s katerimi se je poslovil od nas in z njimi potolažil stanovalce, ki so ga imeli zelo radi in mu zaupali: »*Odhajam, a vedite, da vsi moji dobri sodelavci ostajajo.*« Besede, ki so predale njegovo zapuščino mlajšim rodovom, utrjevale zaupanje in hkrati pomenile zavezo dediščini njegovega dela in poslanstva v domu. Od takrat je minilo skoraj dvaindvajset let, a spomin nanj v domu še vedno živi. Bil je preprosto dober človek. Ob tej priložnosti se mu zahvaljujemo za vse, kar je dobrega storil v svojem poklicnem udejstvovanju, in izrekamo iskreno sožalje njegovi družini.

Tinktura KRRT

Avtor članka: Janez Končina

Kapljice KRRT vsebujejo naravni izvleček listov koprive, regrata in trpotca ter zeli rmana. Kopriva prispeva k normalnemu delovanju sečil in ima vlogo pri vitalnosti organizma. Regrat podpira prebavo in prispeva k normalnemu delovanju jeter. Trpotec podpira normalno delovanje dihal ter prispeva k zdravju ustne votline in žrela. Rman prispeva k dobri in zdravi prebavi ter ima vlogo pri fizioloških procesih razstrupljanja.

Zeliščna tinktura KRRT se uporablja kot naravna podpora pri zdravljenju nečiste kože, putike in revme. Sestavine tinkture spodbujajo presnovo in spodbujevalno delujejo na organe za izločanje (jetra, ledvica, trebušna slinavka). Tinktura KRRT se v ljudski medicini uporablja za spomladansko čiščenje krvi.

Kopriva vsebuje veliko železa, ki prispeva k obnovi rdečih krvničk, oskrbuje telo s kisikom in varuje pred slabokrvnostjo, poleg tega ugodno vpliva na sečila. **Regrat** je še posebno zdravilen za jetra in ledvice. Pospešuje izločanje seča in žolča, odpravlja vse zastoje, razstruplja telo, poživlja in vrača moč. **Rman** zdravilno vpliva na želodec in črevesje, odpravlja neješčnost, preprečuje vnetja sluznice prebavil ter odpravlja zastajanje vode in motnje v jetrih. **Trpotec** je blagodejen za dihala, pomirja suh, dražeč kašelj ter pomaga pri katarju in vnetjih dihalnih poti. S temi zdravilnimi rastlinami podpiramo delovanje treh pomembnih organskih sistemov (prebavila, sečila in dihala), zato jih je smiselno uporabljati vse leto. Z združenim delovanjem štirih zdravilnih zelišč tinktura KRRT služi predvsem za krepitev in čiščenje organizma ter za boljše delovanje imunskega sistema.

Vsa zelišča so ročno nabrana na Ekološki zeliščarski kmetiji Pr' Nejc na Javorski energijski in učni poti, daleč od cest in tovarn. Prehransko dopolnilo. Trikrat dnevno, pred obroki 19 kapljic v tekočini sobne temperature za težo 70 kg. Ni primerno za otroke.

XVI. igre za Memorial Riharda Urbanca 2025

Avtorica članka: Jožі Belja

V soboto, 15. novembra 2025, sta Litija in Šmartno pri Litiji znova živela v znamenju XVI. iger za Memorial Riharda Urbanca – tradicionalnega srečanja, ki združuje veterane skozi šport, druženje in ohranjanje spomina na človeka, ki je skupnosti pomenil mnogo. Tekmovanje je privabilo številne ekipe in posameznike, ki so se pomerili v streljanju z zračno puško (ekipno in posamezno), kegljanju (ekipno in posamezno) ter malem nogometu (ekipno).

V športnih igrah so sodelovale ekipe iz OZVVS Litija - Šmartno, Kočevje, Grosuplje, Kamnik, Ribnica, Vrhnika, Borovnica, Logatec, Domžale, Moravče, OZSČ Litija - Šmartno in PVD Sever Ljubljana, odbor Litija.

Uvodni del prireditve je potekal v slovesnem ozračju. Udeležence so pozdravili podpredsednik OZVVS Litija - Šmartno Drago Kovič, župan Občine Litija Franci Rokavec, župan Občine Šmartno pri Litiji Blaž Izlakar ter predsednik Pokrajinskega odbora Ljubljana okolica Janez Gregorič. Njihove besede so poudarile pomen vztrajnega ohranjanja tradicije, sodelovanja in športnega duha med veterani.

Sledili sta razglasitev rezultatov tekmovanja in podelitev pokalov in medalj najboljšim ekipam in posameznikom ter zahvalnih listin. Skupno zmago je osvojila ekipa OZVVS Litija - Šmartno.

Rezultati tekmovanj:

Streljanje posamezno:

1. Roman Radej ekipa: .....OZVVS Kamnik krogov:.....178
2. Pavel Serša ekipa:.....OZVVS Kamnik krogov:.....175
3. Renato Uranič ekipa:.....OZVVS Kamnik krogov:.....174

Streljanje ekipno:

1. ekipa: OZVVS Kamnik..... krogov: 527
2. ekipa: OZSČ Litija - Šmartno..... krogov: 497
3. ekipa: OZVVS Grosuplje..... krogov: 466

Kegljanje posamezno:

1. Marjan Jerič..... ekipa: OZVVS Litija - Šmartno..... kegljev: 309
2. Ludvik Novak..... ekipa: OZVVS Litija - Šmartno..... kegljev: 277
3. Anton Jalovec.....ekipa: OZVVS Kočevje..... kegljev: 267

Kegljanje ekipno:

1. OZVVS Litija - Šmartno..... kegljev: 1100
2. OZVVS Kočevje..... kegljev: 988
3. OZVVS Grosuplje 1..... kegljev: 928

Mali nogomet:

1. OZVVS Litija - Šmartno
2. OZVVS Kočevje **Skupni zmagovalec:**
3. OZVVS Logatec OZVVS Litija - Šmartno

Posebno mesto v programu je imela tudi počastitev spomina na Riharda Urbanca. Delegacija veteranov v sestavi Jože Kos, Anton Vovk in Janez Gregorič je položila ikebano na njegov grob ter tako izkazala spoštovanje človeku, po katerem prireditev nosi ime.

Tudi letošnje igre so pokazale, da Memorial Riharda Urbanca ostaja več kot le športni dogodek; je prostor srečevanja, druženja in ohranjanja vrednot, ki so veterane povezovale v preteklosti in jih povezujejo še danes.

Knjižnica Litija

Avtorica članka: Aleksandra Mavretič

Približevanja v mesecu kulture

Pogovorni večeri, ki jih skupaj pripravljata KC Litija in Knjižnica Litija, so v goste pripeljali že številne slovenske osebnosti. Mesec kulture bomo zaznamovali s posebnimi gosti, ki delujejo na področju kulture, prvi bo gost Približevanj, baritonist Jože Vidic, prvak SNG Opera in balet Ljubljana. Petje je študiral na Srednji glasbeni in baletni šoli Ljubljana pri profesorici Jelki Stergar ter se izpopolnjeval v opernem studiu ljubljanske Opere pri profesorju Karlu Jeriču. Že v času študija je postal član prve zasedbe Slovenskega komornega zbora, zbora ljubljanske Opere ter Komornega zbora Ave. S tem zborom je leta 1994 prejel nagrado Prešernovega sklada.

V letu 2000 je postal stalni član solističnega ansambla SNG Opera in balet Ljubljana. Na odru matičnega gledališča in gostovanjih doma in po svetu je poustvaril preko petdeset opernih vlog. Kot obetaven mlad pevec je leta 2002 prejel štipendijo Wagnerjevega sklada.

Doma in v tujini se je uveljavil tudi kot koncertni pevec. Nastopa z različnimi orkestri pod vodstvom uglednih domačih in tujih dirigentov v delih od baroka do sodobnosti.

Leta 1996 je postal član vodilne slovenske komorne vokalne skupine Slovenski oktet, od leta 2008 je tudi njen umetniški vodja. Baritonist Jože Vidic je nagrajenec Prešernovega sklada (2013) za vlogi Lorenza v operi *Črne maske* in Grudna v operi *Ljubezen kapital*. Gost Približevanj bo v torek, 17. februarja, ob 19.00 v Kulturnem centru Litija. (Vir: opera.si)

Potopis: Sejšeli

Dr. Planina na turistični smeri Ekonomske fakultete je rad govoril o eksotičnih krajih na način, da jih obiščete, ko ste mladi in zaljubljeni. Maldivi, Sejšeli, to je za zaljubljene! Če ste ti dve priložnosti že zamudili, boste lahko Sejšele spoznali skozi oči fotografa, alpinista, svetovnega popotnika in publicista Francija Horvata. Pot ga je vodila na več otokov, pokazal nam bo fotografije živali in rastlin, sončnih vzhodov in zahodov. Predstavil bo pohodniška in kolesarska doživetja, prelepe plaže, obisk tovarne čaja in utrinke iz prestolnice Viktorije. Potopis bo v sredo, 18. februarja, ob 19.00 v Knjižnici Litija.

Mesec kulture: Pesnik s Krasa

Vabimo vas na literarno srečanje s pesnikom, komikom in TV-voditeljem **Žanom Papičem**. Njegova pesniška zbirka *Steklena glava* je dokument človeka v času, kot je zapisal avtor sam. Zbirka je izšla v letu 2025, tudi že v prvem ponatisu.

Kako piše, ustvarja, se nas dotika in s tem pušča sledi, bomo izvedeli na literarnem snidenju, na katerega smo povabili tudi Matejo Kralj, urednico zbirke *Steklena glava*, ki ureja tudi izdaje pesmi ter dnevniške zapise Srečka Kosovela in vodi po Kosovelovi spominski sobi v Sežani. Bi našli vzporednice med pesmimi Žana Papiča in Srečka Kosovela? Kdo ve? Žan Papič pesmi posveča vsem, ki so bili in jih ni več, in vsem, ki so, pa jih zares ni. Literarni večer bo v Knjižnici Litija v sredo, 25. februarja, ob 19.00.

Pravljične ure v februarju

Najmlajše vabimo na pravljične ure: 23. februar, Knjižnica Vače; 26. februar, Knjižnica Šmartno; 27. februar, Knjižnica Gabrovka – vedno ob 18.00.

Utrinek z dogodka Rastem s knjigo

MDI Litija - Šmartno

Avtor članka: Miro Vidic

Prednovoletno srečanje ohranja tradicijo

Pomemben del dejavnosti Medobčinskega društva invalidov Litija - Šmartno so druženja. Eno od teh je prednovoletno srečanje. Vsebina tega dogodka je povezana s prihajajočimi prazniki: Miklavžem, dedkom Mrazom, Božičkom, božičem in novim letom. Lani smo se spet zbrali, 4. decembra v Gostilni Kovač, ki ji uspe zagotoviti prostor za tako številčno udeležbo, 150 ali več udeležencev. »Preko poznanstev« nam je uspelo priklicati Miklavža, da nas je obiskal predčasno. Podučil nas je o svojem izvoru in poslanstvu ter obdaril s priložnostnimi darili, ki jih je naročil pri ustvarjalnih delavnicah v našem društvu.

Druženje smo nadaljevali ob prijetnem razpoloženju, ki sta ga ustvarila glasbenika, zaplesali smo in poklepetali o dogodkih v minulem letu ter načrtih za naprej. Ob slovesu smo si za v bodoče zaželeli predvsem dobrega zdravja in miru.

V društvu smo obeležili mednarodni dan invalidov

Ob mednarodnem dnevu invalidov, ki ga obeležujemo vsako leto 3. decembra, je priložnost, da se spomnimo na pomen vključujoče družbe, ki spoštuje pravice, dostojanstvo in potencial vseh ljudi. Ta dan nas opominja, da invalidnost ni ovira, temveč del raznolikosti človeške izkušnje.

To leto smo kot rdečo nit posvetili temi Spodbujanje družb, ki vključujejo invalide za pospeševanje družbenega napredka. Za naše društvo, ki je ustanovitelj invalidskega podjetja Zeleni inval, je ta tema zelo aktualna. Naše invalidsko podjetje se v šestletnem delovanju zaradi prenizko vrednotenih storitev sooča s finančnimi težavami. Pred kratkim smo izvedli posvet, neke vrste izobraževanje. Navzoč je bil tudi direktor Zavoda invalidskih podjetij Slovenije g. Tomaž Čučnik, ki je razložil namen in pomen delovanja invalidskih podjetij.

O teh izzivih je tekla tudi beseda na srečanju v počastitev Mednarodnega dneva invalidov. Srečanja so se udeležili člani društva, delavci invalidskega podjetja, predstavniki obeh občin, sorodnih društev, OORK Litija in prostovoljci akcije Manj sveček za manj grobov.

Zaključek srečanja smo izkoristili za predajo finančne pomoči delavcu društva, ki mora zaradi bolezni tehnično prilagoditi avto. Iz projekta Manj sveček za manj grobov je podžupanja ga. Lijana Lovše izročila delavcu 2.000,00 EUR sredstev, zbranih na litijskem pokopališču, predstavnik društva invalidov pa mu je izročil 1.000,00 EUR prostovoljnih prispevkov, zbranih v društvu.

Dogodek smo dopolnili s kratkim kulturnim vložkom ob kulturnem prazniku, rojstnem dnevu Franceta Prešerna.

Donacija dohodnine društvu – zavezance za plačilo dohodnine, ki se za to še niste odločili, ponovno vabimo, da namenite 1 % dohodnine v korist našega društva. Z donacijo dohodnine prispevate za naše boljše delovanje. Z odstopom dela dohodnine ta znesek preusmerite društvu namesto državi. Obrazec lahko dobite v društveni pisarni, ali vam ga pošljemo po pošti.

Razvojni center Srca Slovenije

DIGITALNE REŠITVE SPREMINJAJO ZDRAVSTVENO OSKRBO: V LITIJI PREDSTAVILI PROJEKT HUMAN IN RAZPRAVLJALI O PRIHODNOSTI TELEMEDICINE

Na Razvojnem centru Srca Slovenije smo 27. novembra 2025 v sodelovanju z ljubljansko Fakulteto za elektrotehniko ter občinama Šmartno pri Litiji in Litija organizirali dogodek z okroglo mizo ***Prednosti in izzivi zdravstvene oskrbe na daljavo***. Namen srečanja je bil osvetliti, kako lahko telemedicina in druge digitalne rešitve izboljšajo dostopnost in kakovost zdravstvene oskrbe v lokalnem okolju.

Dogodek je potekal v okviru evropskega **projekta HUMAN – Zdravstvo 5.0**, ki povezuje partnerje iz desetih držav in spodbuja razvoj naprednih digitalnih zdravstvenih storitev. Udeležencev je

bilo 40. Zbrane sta uvodoma nagovorila župana **Blaž Izlakar** in **Franci Rokavec**, ki sta poudarila pomen lokalne podpore pri uvajanju digitalnih zdravstvenih rešitev.

Anita Molka iz Razvojnega centra Srca Slovenije je predstavila projekt HUMAN in tri dobre prakse iz tujine, ki dokazujejo, da lahko digitalno spremljanje pacientov, upravljanje zdravil na daljavo in mobilni zdravstveni timi pomembno izboljšajo oskrbo starejših in kroničnih bolnikov.

Dr. Gregor Burger s Fakultete za elektrotehniko je opozoril na pomen dostopnosti digitalnih storitev za vse uporabnike, še posebej za starejše in invalide. Izpostavil je zakonodajo in praktične izzive, ki jih imajo ljudje z ovirami pri uporabi spletnih mest in aplikacij, ter poudaril potrebo po jasnih, preglednih in dostopnih digitalnih rešitvah.

V središču dogodka je bila **okrogla miza *Telemedicina v Sloveniji – priložnosti in izzivi zdravstvene oskrbe na daljavo***, ki jo je vodil dr. Matevž Pogačnik. Predstavniki Ministrstva za zdravje, UKC Ljubljana, zdravstvenih domov Litija in Kamnik, Telekoma Slovenije ter obeh občin so razpravljali o obstoječih storitvah, kot sta Telekap in e-Oskrba, ter o potrebnih korakih za širšo uvedbo digitalnih rešitev.

Dr. Janja Pretnar Oblak iz UKC Ljubljana je pojasnila, kako **Telekap** omogoča oddaljene posvete nevrologov in hitrejšo obravnavo bolnikov z možgansko kapjo. **Andrej Tomšič s Telekoma Slovenije** je predstavil storitev **e-Oskrba**, ki uporabnikom omogoča neposredno povezavo s klicnim centrom in spremljanje vitalnih funkcij – rešitev, ki jo občine že aktivno uporabljajo in financirajo. Župana **Blaž Izlakar** in **Franci Rokavec** sta poudarila, da digitalne rešitve, kot je e-Oskrba, izboljšujejo kakovost življenja občanov, a je ključna podpora lokalne skupnosti pri spodbujanju digitalne pismenosti in zagotavljanju dostopa do storitev.

Direktorja **zdravstvenih domov Litija in Kamnik Mario Bjelčević** in **Sašo Rebolj** sta opozorila na potrebo po usklajevanju nacionalnih in lokalnih odločitev ter na izzive, kot sta administrativna obremenitev in pomanjkanje kadra. **Mag. Katarina Kralj** z **Ministrstva za zdravje** je pojasnila, da država načrtuje postopno uvajanje telemedicinskih rešitev ter podporo uporabnikom z nizko digitalno pismenostjo.

V razpravi so bile izpostavljene tudi težave: digitalna nepismenost, omejen dostop do interneta, tehnična nezdružljivost med sistemi in skrb za varstvo podatkov. Kot pomembne rešitve so bili navedeni nacionalna uskladitev sistemov, več strokovnega kadra, DIGI točke za uporabnike, več usposabljanj ter boljša komunikacija med primarno in sekundarno ravnjo zdravstva.

Mag. Karmen Sadar z Občine Šmartno pri Litiji je poudarila, da si občina prizadeva, da bodo ljudje čim lažje dostopali do zdravstvene oskrbe, in da birokratske ovire ne bi smele stati na poti osebnemu stiku. Svojo izkušnjo je delila tudi hči uporabnice storitve e-Oskrba, **Danijela Kraševec** iz **Šmartna pri Litiji**, ki je izpostavila, kako pomemben občutek varnosti storitev prinaša starejšim.

Dogodek je pokazal, da digitalne rešitve v zdravstvu prinašajo pomembne prednosti – od boljše dostopnosti do večje varnosti pacientov. Ob tem pa ostaja ključno, da digitalni razvoj spremlja skrb za ljudi, saj tehnologija lahko podpira, ne pa nadomešča človeškega stika.

Več informacij o projektu HUMAN lahko najdete na uradni spletni strani https://www.interregeurope.eu/human ter na https://srce-slovenije.si/predmet/human/. Za dodatne informacije smo vam na voljo tudi na e-naslovu anita.molka@razvoj.si ali po telefonu na **01 896 27 10**.

Anita Molka

SREČANJE PARTNERJEV PROJEKTA MICROFUTURE IN OGLED DOBRIH PRAKS V ROMUNIJI

Razvojni center Srca Slovenije se je udeležil šestega srečanja partnerjev projekta MICROFUTURE, ki je 3. in 4. decembra potekalo v Romuniji. V okviru projekta si prizadevamo izboljšati dostop do mikrofinanciranja in tako podpreti posameznike, mlade, socialna podjetja in druge, ki imajo odlične poslovne ideje, a ne tudi sredstev za njihovo uresničitev. Srečanja se je udeležila tudi **Jasmina Hrastovec, predstavnica podjetja EkoGaia iz Kamnika**, ki se je seznanila s številnimi navdihujočimi dobrimi praksami romunskih socialnih podjetij, ki imajo potencial za prenos v naše okolje. Takšne izmenjave izkušenj so lahko ključnega pomena za **izboljšanje prihodnjih javnih politik, praks mikrofinanciranja in nadaljnje spodbujanje razvoja socialnega podjetništva** tudi v Sloveniji.

Skozi to srečanje smo imeli priložnost spoznati skupino **ADV Romania Group**, ki jo je predstavila ga. **Angela Achitei**, predsednica skupine in njena vodja že od njene ustanovitve leta 2002. Gre za eno največjih organizacij, specializiranih za socialno ekonomijo, v vzhodni Evropi. Skupina **ADV Romania Foundation** združuje več povezanih socialnih podjetij: **UtilDeco, JobDirect, WISE.travel, Social Finance Association (SFA)** in **AFIN IFN S.A.**, pri čemer je slednja prva nebančna finančna institucija s kapitalom, namenjenim izključno sektorju socialne ekonomije. Glavno poslanstvo skupine sta podpora in razvoj socialnega podjetništva na nacionalni ravni. Vsa navedena socialna podjetja, ki so nastala pod okriljem skupine, smo si ogledali tudi v njihovem dejanskem delovnem procesu. **UtilDeco** je socialno podjetje za zaposlitveno vključevanje, ustanovljeno leta 2008, namenjeno ustvarjanju delovnih priložnosti za mlade z invalidnostjo, mladostnike iz sistema institucionalnega varstva ter posameznike iz socialno ogroženih okolij. **JobDirect**, ustanovljen leta 2016, je sodobna spletna platforma, ki povezuje podjetja z ustreznimi kandidati, poenostavlja postopke zaposlovanja in hkrati nudi podporo iskalcem zaposlitve za lažji vstop na trg dela, s poudarkom na integraciji oseb iz manj privilegiranih skupin. **WISE.travel** je specializiran ponudnik zasebnih in poslovnih potovanj, ki deluje kot turistična agencija. Strankam je na voljo ekipa izkušenih potovalnih brokerjev, ki svetujejo, načrtujejo in organizirajo potovanja. **SFA (Social Finance Association)** je bila ustanovljena z namenom podpore razvoju socialne ekonomije in zagotavljanja finančnih in strokovnih orodij za rast socialnih podjetij. Sodeluje pri oblikovanju rešitev, ki socialnim podjetjem omogočajo trajnostno delovanje, lažji dostop do financiranja in večjo družbeno vključenost.

Projektni partnerji iz Slovenije, Romunije, Italije, Švedske in Francije smo na srečanju predstavili rezultate sprememb politike s področja mikrofinanciranja. Razvojni center Srca Slovenije je predstavil odobren LAS projekt **Več kot trgovina**, ki sta ga po navdihu francoske dobre prakse kot rezultat projekta Microfuture pripravila podjetje **EkoGaia in Zadruga Kikštarter**. Pri projektu gre za vzpostavitev

družbeno odgovorne trgovine brez plastične embalaže, fizične trgovine v Kamniku in spletne trgovine s poudarkom na lokalnih in ekoloških izdelkih. Razvijajo inovativni poslovni model, vključujejo ranljive skupine – ohranitev in ustvarjanje novih delovnih mest za invalidne osebe ter ustvarjanje priložnosti za mlade z manj možnostmi.

Partnersko srečanje smo zaključili z obiskom **socialnega podjetja CUIB Restaurant**, restavracije, ki deluje v **zelenem gostinskem sektorju**. Tovrstna poslovna pot je danes še vedno v povojih, zato lahko predstavlja odlično poslovno idejo tudi na Slovenskem. CUIB združuje zdravo vegansko kulinariko s poslanstvom ozaveščanja in izobraževanja o trajnosti, zmanjševanju odpadkov ter etičnem, lokalnem in sezonskem pridobivanju surovin.

Vse predstavljene dobre prakse so prenosljive v naše nacionalno in lokalno okolje ter lahko služijo kot navdih za prihodnje korake tako zasebnega kot javnega sektorja. S projektom želimo postopoma ustvariti pogoje, v katerih bo mikrofinanciranje na različne načine dostopno tudi najranljivejšim skupinam v družbi, hkrati pa bo temeljilo na trajnostnih in družbeno odgovornih pristopih, kakršnim smo bili priča ob njegovem izvajanju.

Jasna Presečki

30 pomladi Prosvetnega društva Šmartno

Avtor članka: Uroš Pušnik

30 pomladi Prosvetnega društva Šmartno, čeravno je njihov datum ustanovitve zimski – štefanovo 1995. In ravno na jubilejni dan, 26. decembra 2025, so nas ljubitelje lepe pesmi zbrali v šmarskem hramu kulture sedanji člani Prosvetnega društva Šmartno.

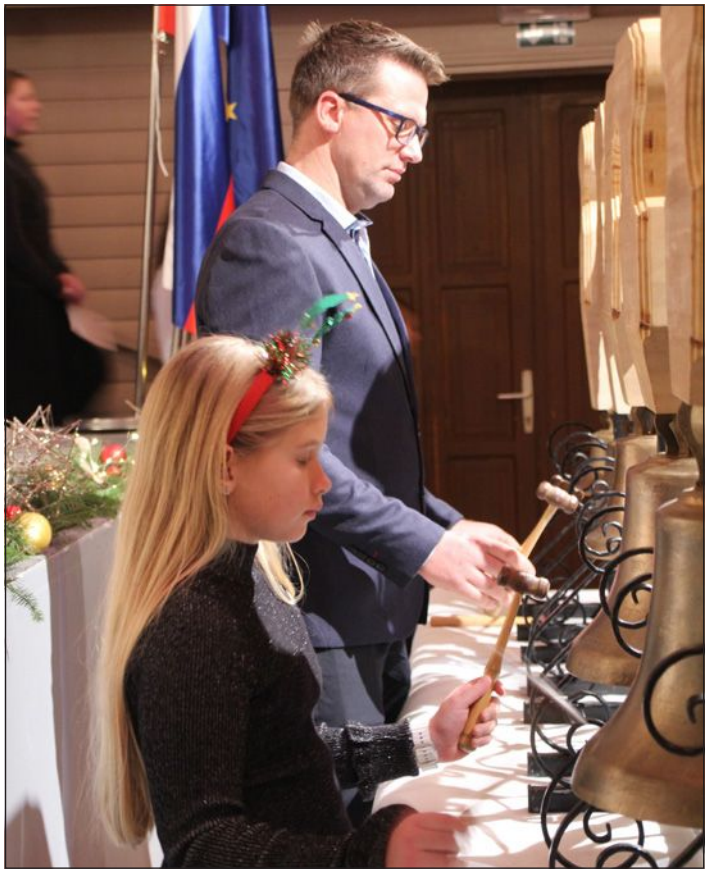
Kakor se v naše domove ob božiču prikradeta toplina in vonj po cimetu, tako je bilo že ob vstopu v dvorano kulturnega doma čutiti, da je pred nami praznični večer, poln lepih melodij in pesmi ter toplih besed. Najprej se nam je predstavili MePZ Župnije Šmartno pri Litiji; ta večer pod vodstvom ge. Helene Vidic Lesjak in ob spremljavi ge. Urške Vidic na klavinovi, g. Tomaža Kosma na kitari in harmoniki ter s solistom g. Martinom Feletom. Razveselili so nas tudi

člani otroškega zbora Žvrgolevčki pod vodstvom ge. Tanje Grže z mladima solistkama Tinkaro Hostnik na violini in Lucijo Hribar na klavinovi. Ob koncu pa se nam je predstavil še Moški komorni zbor Valvasor, ki ga vodi g. Jože Vidic, s solistom g. Darkom Vidicem.

Naše duše niso ta večer božale le lepe melodije, ubrane pesmi ter izbrana vezna beseda Urške Fele, temveč tudi domači pritrkovalci pod vodstvom g. Andreja Hostnika. Med obiskovalci so bili tudi šmarski župan g. Blaž Izlakar, župnik g. Marko Mohor Stegnar in duhovni pomočnik g. Vinko Malovrh.

Jeseni, ob občinskem prazniku, je Prosvetno društvo Šmartno prejelo jubilejno občinsko priznanje za 30-letno delovanje. G. Rudi Vidic se je ta večer zahvalil vsem, ki so kadarkoli ali še razdajajo svoje talente »za Bog lonaj« v Prosvetnem društvu; pevci, solisti, glasbeni spremljevalci, pritrkovalci, organisti idr. In glede na videno in slišano se za kulturo v naših krajih ni bati. Vse dobro na pragu četrtega desetletja!

Orgelski koncert v Valvasorjevi knjižnici na gradu Bogenšperk

Avtorica članka: Brigita Šuler

V četrtek, 22. januarja 2026, so naši organisti pod mentorstvom profesorja Tilna Bajca izvedli že tradicionalni orgelski koncert v čudovitem ambientu Valvasorjeve knjižnice na gradu Bogenšperk. Dogodek je tudi letos potrdil, kako pomembno je negovanje orgelske tradicije in kako izjemno glasbeno pot prehodijo naši učenci.

Na koncertu je nastopilo šest učencev Glasbene šole Litija - Šmartno in dva učenca Orglarske šole Ljubljana: Adam Kurent, Jaka Božič, Lucija Hribar, Tiatara Zupančič, Jakob Zupančič, Martin Božič, Neža Kranjec in Miha Vidrih.

Občinstvo je lahko uživalo v skladbah J. S. Bacha in drugih skladateljev, ki so jih mladi organisti interpretirali z izjemno zbranostjo, muzikalnostjo in spoštovanjem do instrumenta. Orgle na gradu Bogenšperk so tudi tokrat zazvenele v vsej svoji lepoti in prostoru vdahnile posebno, skoraj ceremonialno vzdušje.

Koncert je bil lep poklon orgelski glasbi, hkrati pa dokaz predanega dela mentorja in vztrajnosti mladih glasbenikov, ki s svojimi nastopi bogatijo kulturni utrip našega okolja.

Najlepše se zahvaljujemo Javnemu zavodu Bogenšperk za povabilo in gostoljubje.

Latino Martini 16 – disko

Avtorica članka: Zala Kokalj

Dogovor je bil jasen – dobimo se pod disko kroglo. In sprememba lokacije očitno ni povzročila prevelikih težav, saj smo se 29. novembra v šmarskem kulturnem domu zbrali vsi: domači tamburaši, pevec Darko Vidic, pevki Urška Strnad in Manca Vidic ter še celo novi dirigent Ivan Miter.

Koncert Latino Martini ima sedaj že lepo tradicijo in tamburaši se ga vsako leto z veseljem lotevamo, ob tem pa iščemo srednjo pot med ohranjanjem prvotne ideje prireditve in vključevanjem novih idej. Letos smo se hitro zedinili, da se podamo v 80. leta in obiskovalce spomnimo na obdobje širokih hlač, bleščečih majic in drznih barvnih kombinacij. Poleg nostalgičnih glasbenih ritmov, ki so marsikoga spomnili na mladostne dni, pa nismo mogli mimo krsta novega dirigenta; dirigent našega orkestra namreč ne moreš postati kar tako. Zamislili smo si nekaj izzivov, od igranja na različne inštrumente v orkestru do dirigiranja in petja, a kmalu ugotovili, da Ivana z ničimer ne moremo presenetiti. Soglasno z aplavzi publike smo tako potrdili, da je več kot primeren kandidat za vihtenje orkestrske paličice. Z živahnimi ritmi in odsevom svetlobe disko krogle v očeh obiskovalcev smo tako izpeljali še en krasen koncert in odtrzali v novo poglavje orkestra.

Praznični in novoletni dogodki Društva LAZ povezali krajane

Avtor članka: Društvo LAZ

V decembru in začetku januarja je Društvo za razvoj podeželja LAZ v Jablaniški dolini izvedlo več dogodkov, ki so povezali krajane različnih generacij ter ponudili priložnost za skupno doživljanje prazničnega in novoletnega časa.

Dogajanje se je začelo v soboto, **13. decembra 2025**, z **Druženjem krajanov Jablaniške doline** v gasilskem domu v Jablanici. Popoldanski del je bil namenjen otrokom, ki so si z zanimanjem ogledali animirani film *Čarobno potovanje na Luno*, večerni del pa odraslim obiskovalcem, ki so uživali ob komediji *Večerna šola* v izvedbi KUD Dole. Po predstavi je sledilo sproščeno druženje ob kuhanem vinu, toplem čaju in domačih štrukeljčkih.

Na god sv. Štefana, **26. decembra 2025**, je v cerkvi sv. Ane v Jablanici potekal prvi **božično-novoletni koncert Ženskega pevskega zbora Laz** z naslovom **Z domačega ognjišča**. V sodelovanju z Zasavskim kvintetom in pianistko Janjo Šuštaršič so pevke obiskovalce popeljale skozi del slovenske glasbene zakladnice. Koncert je s svojo umirjeno in čustveno noto ponudil prostor za zbranost, poslušanje in praznično doživetje glasbe, po njem pa je sledilo še druženje ob glasbi in prigrizkih ob cerkvici, ki bdi nad Jablaniško dolino.

Praznično dogajanje se je zaključilo v petek, **2. januarja 2026**, s tradicionalnim **Nočnim pohodom v Gradišče pri Litiji** ob prvi polni luni. Pohodniki so se z različnih izhodišč v dolini podali skozi gozdne poti ter se srečali pri cerkvi sv. Magdalene. Sledil je ogled jaslic na Ekološki kmetiji Pr' Kokol, nato pa nadaljevanje druženja na domačiji Vovk, kjer je bilo poskrbljeno za toplo domačo pogostitev in prijeten zaključek večera. Kljub dežju se je zbralo lepo število pohodnikov, ki so uživali v čarobnosti večera in se greli ob ognju.

Območna obrtno-podjetniška zbornica Litija

LOKALNI MOJSTRI MED PREJEMNIKI MOJSTRSKIH DIPLOM 2025

V zadnjih dneh novembra 2025 je potekala slavnostna podelitev mojstrskih diplom, ki jo je organizirala Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije. Novi generaciji mojstrov in mojstric so bila podeljena najvišja poklicna priznanja v obrtništvu. Priznanje je prejelo **65 mojstric in mojstrov** iz različnih obrtnih panog.

Mojstrska diploma je priznanje za visoko raven strokovnega znanja, dolgoletne izkušnje in uspešno opravljen zahteven mojstrski izpit. Hkrati pomeni tudi pomembno odgovornost, saj mojstri pogosto sodelujejo pri izobraževanju mladih in ohranjanju kakovosti obrtnih poklicev. Med letošnjimi prejemniki mojstrskih diplom so tudi trije iz našega lokalnega okolja:

Maks Tomažič iz Šmartnega pri Litiji, ki je pridobil naziv **mojster strojnih instalacij**, **Tomi Šoštarič** iz **Litije**, ki je postal **elektroinštalaterski mojster** in **David Kneževič** iz Kresnic, ki je prav tako prejel naziv **elektroinštalaterski mojster**.

Njihov uspeh potrjuje, da sta tudi v našem okolju prisotna znanje na najvišji strokovni ravni in močna obrtniška tradicija. Ob tej priložnosti vsem prejemnikom iskreno čestitamo in jim želimo veliko uspeha pri nadaljnjem poklicnem delu ter ustvarjanju novih priložnosti v domačem okolju.

Rosana Škulj

ZAKAJ JE DOBRO BITI ČLAN OBRTNO-PODJETNIŠKE ZBORNICE SLOVENIJE?

Mnenja o tem so seveda različna, zagotovo pa velja: član, ki se zaveda vsega, kar zbornica kot učinkovit varuh pravic in interesov obrtnikov in podjetnikov izbori zanj v obliki ugodnejših zakonskih obveznosti, in ki uporabi vsaj nekaj od tega, kar mu zbornica ponuja v obliki svojih storitev, je svojo članarino dobro naložil.

1. Zato ker smo zbornica malih in smo njihov glas.
2. Zato ker dobro poznamo probleme in interese obrtnikov in malih podjetij ter jih uspešno zastopamo pred vlado oziroma državo.
3. Zato ker smo blizu članov.
4. Zato ker smo za člane še vedno najboljši »servis« in se posvetimo prav vsakemu izmed njih.
5. Zato ker skrbimo, da so člani dobro informirani. Zato ker članstvo v OZS poleg vsega naštetega prinaša tudi vrsto drugih ugodnosti.

Član Obrtno-podjetniške zbornice Slovenije je lahko vsaka fizična ali pravna oseba, ki opravlja obrtno dejavnost ali domačo in umetnostno obrt oziroma katerokoli drugo pridobitno ali nepridobitno dejavnost.

V letu 2025 so se včlanili naslednji podjetniki oziroma firme:

- EE čistilni servis, Esmina Sijamhodžić, s. p.
- NOVAK INSTALACIJE, storitve, d. o. o.
- EVR TRADE, servis vozil, d. o. o.
- Gostinske nastanitvene dejavnosti, Zoran Štepic, s. p.
- ILIRIA I, PEKARNA IN TRGOVINA, d. o. o.
- Inštalacije Tomažič, strojne inštalacije, Mark Tomažič, s. p.

Rosana Škulj

Kostrevniška veselica

Avtorica članka: Bernarda Smrekar

Veseli dogodki z muziko so se po vaseh že od nekdaj prirejali.

Prirejanje gasilskih veselic se je močno razširilo med obema vojnama, saj so bila v tem času na novo ustanovljena gasilska društva. Kostrevniški gasilci so se o prvi veselici dogovarjali že leta 1925. Od nekdaj so bile kostrevniške veselice med najbolj obiskanimi, zaradi njihove hudomušne vsebine in plesa pa se je o njih še dolgo govorilo. Še danes.

Zato smo se pri Folklorni skupini Javorje odločili, da prek odrske vsebine vsaj delček te zanimivosti pokažemo v celovečerni prireditvi.

Pravila za objavo oglasov v predvolilni kampanji

V skladu z Odlokom o razpisu rednih volitev v Državni zbor (Uradni list RS 1/2026) in v skladu s 6. in 7. členom Zakona o volilni in referendumski kampanji objavljamo pravila za izrabo časopisnega prostora v glasilu občine Šmartno pri Litiji Krajevne novice za predstavitev kandidatov, političnih strank in kandidatnih list ter njihovih programov v času volilne kampanje.

1. Organizatorjem volilne kampanje, političnim strankam, kandidatnim listam in posameznim kandidatom zagotavljamo enakopravnost pri predstavitvi kandidatov in njihovih programov.

2. Vsak organizator predvolilne kampanje kandidata za poslanca Državnega zbora Republike Slovenije lahko v glasilu Krajevne novice objavi en oglas v velikosti cele notranje strani (190 × 267 mm). Cena oglasa je 260,00 € + DDV.

3. Vsak organizator predvolilne kampanje političnih strank in kandidatnih list lahko v glasilu Krajevne novice objavi en oglas v velikosti cele notranje strani (190 × 267 mm). Cena oglasa je 260,00 € + DDV.

4. Oglas mora biti oblikovan v skladu z zgoraj navedenimi tehničnimi navodili.

5. Besedilo oglasa mora navajati tudi naročnika.

6. Naročila za objavo oglasov sprejemamo do srede, 25. 2. 2026, na elektronskem naslovu krajevnenovice@bogensperk.si. Oglas mora biti v predpisani obliki oddan na elektronski naslov krajevnenovice@bogensperk.si do vključno sobote, 28. 2. 2026.

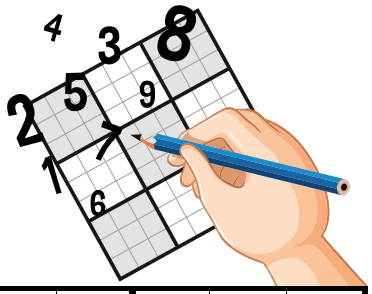
7. Pravočasno oddani in pravilno oblikovani oglasi bodo objavljeni v marčevski številki Krajevnih novic, ki bo izšla do 15. 3. 2026. Glasilo bodo prejela vsa gospodinjstva v občini Šmartno pri Litiji. Oglasi bodo razvrščeni glede na izžrebane številke kandidatnih list.

8. Naročniki bodo prejeli račun za plačilo naročenih oglasov skupaj z izvodom glasila po izidu glasila. Rok plačila je 15 dni od izdaje računa.

Šmartno pri Litiji, 12. 1. 2026

dr. Jernej Kotar, odgovorni urednik

Zabavni kotiček Sudoku

	7			5				1
	5		4	9			7	
	2				3	9		
		3	2		7	4		
		2	1		8	6		
		9	5				3	
	3			2	6		8	
6				8			4	

Športni utrinki iz Taekwondo kluba Šmartno - Litija

Avtor članka: TKD Šmartno - Litija

Občinsko priznanje za 30 let delovanja kluba

Taekwondo klub Šmartno - Litija je lani z velikim ponosom praznoval 30 let delovanja, Občina Šmartno pri Litiji je namreč klubu podelila jubilejno priznanje. Predsednica kluba Maruška Višnikar Bučar, ki ima poleg trenerja Francija Širclja dolgoletno zgodovino v klubu, ga je s ponosom prevzela.

Ob tej priložnosti, ko obeležujemo tri desetletja neprekinjenega delovanja, se želimo zahvaliti vsem članom, staršem, trenerjem in podpornikom, ki so skozi leta prispevali k razvoju našega kluba. Hvala za vašo pozornost in vabljeni, da nas obiščete ali postanete del naše zgodbe tudi vi.

Zagreb Open 2025

Zagreb Open je tekmovanje v samem vrhu G-ranga. Udeležili so se ga vrhunski tekmovalci z vseh koncev sveta.

Naš klub je, kot na vseh večjih tekmah, zastopala Nika. Tekma je bila napeta, saj je prvo rundo v zadnjih stotinkah zmagala Nika, drugo rundo pa je za malo dobila tekmovalka iz Italije. Ker sta bili izenačeni, sta morali še tretjič stopiti na tatami. Naš Frenk ji je ves čas tekmovanja podajal napotke. Na tatamiju sta ponovno pokazali veliko borbenosti, na žalost pa je kljub izenačenemu rezultatu 6 : 6 sodnik dosodil zmago nasprotnici iz Italije.

Vsaka izkušnja je zelo dobrodošla. S pokončno glavo naprej v nove izzive in predvsem borbe.

Večeri komedije v Šmartnem

Februar
19.
2026

Kulturni dom Šmartno pri Litiji
Četrtek, ob 19.00

Roman Vodeb kot Sigman Frojdeb in vročekrvna, a zakona naveličana Radojka P. Kurtz **(Vesna Andjelković)** v zabavni in pikantni komediji samo za odrasle, v kateri boste izvedeli: vse o seksu, denarju in partnerskih odnosih, zakaj ženske nosijo uhane in biserne ogrlice, zakaj moramo imeti zmenek "v sredo" in še marsikaj zabavnega in poučnega. Pozor: samo za odraslo občinstvo (18+).

VSTOPNICE:
Eventim, TIC Šmartno pri Litiji 082 00 61 68 www.smartno.si

JAVNI ZAVOD BOGENŠPERK

Po zimskem premoru z novo energijo v drugi del sezone

Avtor članka: Ernest Mrzel

Po zaključku jesenskega dela prvenstva je člansko ekipo RD Herz Šmartno v drugi polovici decembra in večjem delu januarja čakal zaslužen zimski premor. Rokometaši so čas brez uradnih tekem izkoristili za regeneracijo, hkrati pa tudi za temeljite priprave na nadaljevanje sezone.

V sklopu priprav so odigrali več kakovostnih pripravljalnih tekem, na katerih so se pomerili z močno mednarodno konkurenco – italijansko ekipo **SSV Brixen** in slovenskimi prvoligaši **RK Celje Pivovarna Laško** in **ŠRD Škofljica**. Takšni obračuni so varovancem trenerja **Boruta Mačka** ponudili dragocene izkušnje, preverjanje forme in dodatno samozavest pred nadaljevanjem prvenstva.

Februar prinaša vrnitev prvenstvenega ritma in štiri pomembne tekme v 1. B SRL. Nadaljevanje sezone bodo rdeče-beli začeli pred domačimi navijači, ko bodo skušali izkoristiti prednost domačega parketa, hkrati pa jih čakajo tudi zahtevna gostovanja.

Razpored tekem v februarju:

16. krog – 6. 2. 2026 ob 19.30, Dvorana Pungrt
RD Herz Šmartno : RK Dobova

17. krog – 14. 2. 2026 ob 19.00, Športna dvorana Krim
MRK Ljubljana : RD Herz Šmartno

18. krog – 21. 2. 2026 ob 19.00, Dvorana Pungrt
RD Herz Šmartno : RK Drava Ptuj

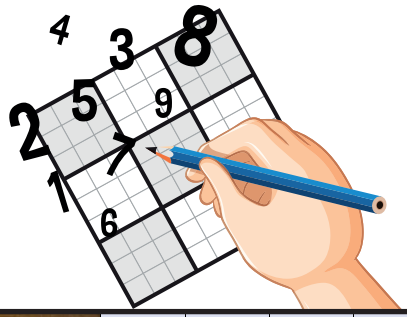
19. krog – 27. 2. 2026 ob 19.30, Športna dvorana Burja
RD Koper : RD Herz Šmartno

Ekipo čaka pester in zahteven mesec, v katerem bo vsaka točka izjemno pomembna. Ob podpori zvestih navijačev lahko Šmarčani z optimizmom zrejo proti nadaljevanju sezone in novim uspehom.

Vabljeni, da podprete naše fante na domačih tekmah v Dvorani Pungrt!

Gremo – ekipa, srce, Šmartno!

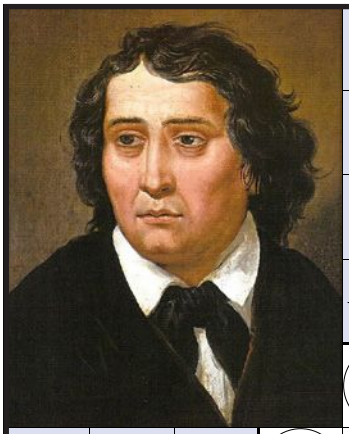
Zabavni kotiček Križanka

NAVODILA ZA PISANJE PRISPEVKOV

Prispevki za objavo v Krajevnih novicah morajo vsebovati naslednje:

naslov, navedbo avtorja, odebeljen prvi odstavek, smiselno strukturirano besedilo, celotna dolžina članka naj ne presega 3/4 strani (pisava Times New Roman 12, razmik med vrsticami 1,5 – članek je lahko daljši po predhodnem dogovoru z uredništvom), posebej priložene slike čim večje ločljivosti (ne prilepljene v Word). Želje v zvezi z oblikovanjem članka naj bodo zapisane na koncu dokumenta v rdeči barvi.

SESTAVIL: RAJKO ORISHA

KOVINSKI SPOJ, VARILNI ŠIV

MOČAN KREPAK, MOŠKI

KDOR GONI, VODI SLONA

NEKDANJI MEHIŠKI NOGOMETAŠ, HUGO (1958 - ...)

VIR SLIKE: ©WIKIMEDIA COMMONS

GLAVNI ŠTEVNIK

RAZLIČNA VOKALA

DVOROGA ŽIVAL

NAMERNA POVZROČ. LASTNE SMRTI, SUICID

KDOR TREBI

GRUČASTO NASELJE SV OD SEŽANE

KRAJ NA OTOKU CRES

KRATICA ZA ZVEZO SVOBODNIH SINDIKATOV SLOVENIJE

SODNA OBLAST

VELIKA HIŠA Z VRTOM, DVOREC

NEKD. NOG., MARCOS

GOSPOD (ŠP. SENOR)

DIRKAČ F1, FERNANDO

IT. ZNAM. AVTOMOBIL.

PRIPR. ZA OMETANJE

DEJAN KONTREC

DELCI, KOŠČKI ZDROBLJENE SNOVI

REVIJA 5D KRIŽANKE (4,91)

ODPUŠČANJE GREHOV ALI CERKVENIH KAZNI (RELIG.)

LUDOLFOVO ŠTEVILO

POLIT. LDS, KATARINA

NEM. VRATAR, OLIVER

GRŠKI OTOK V EGEJ. MOR.

IGRALEC V ŠALJIV. PRIZ.

STAR GERMAN

UTEHA, BLAŽILO, TOLAŽBA (EKSPR.)

KAR KAJ POLEPŠA, OKRASI, DEKOR

NAČRT. GOJITEV ŽIVALI

PODZEMNI HODNIK

SL. POLITIK, ROBERT

SPOJINE AMONIAKA

ČEVLJAR (SLABŠ.)

FR. PISAT. EMILE

SMEŠNO DRAM. DELO

KRMILNA RASTLINA

UMETNO USNJE

NEKDANJA VEČEROVA ENIGMATSKA ŠTEVILKA

KRAT. CELJ. OBRT. SEJMA

MOŠKI POTOMEC

NEKD. RADIJKA, OLGA

STARORIM. POZDRAV

KRAJ NAD VIPAVO

ŽENSKO IME, IZABELA

PRIPADNICA SS ENOT

SL. ILUSTRATOR MUSTER

TAJDA LEKŠE

LIDIJA ZARABEC

IRIDIJ

KAR JE ZARISANO, NARISANO

NEBOLEČA USMRTITEV ŽIVALI (ALI LJUDI)

NEKDANJI HRVAŠKI NOGOMETAŠ BOKŠIĆ

KRAJEVNE NOVICE

VPREŽNA PRIPRAVA, KI SE DA ŽIVALI NA ČELO (AGR.)

Si kot sonce življenja sijala,
za vse svoje ljubezen razdala,
odslej boš kot zvezda svetleča,
naj ti v nebesih dana bo sreča.

ZAHVALA

V 87. letu se je od nas poslovila

ANA KRALJ, rojena Burja

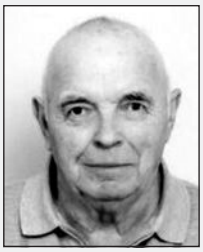
(24. 6. 1938–16. 1. 2026).

Iskrena hvala vsem sorodnikom, prijateljem, sosedom in znancem za stiske rok, izrečeno sožalje, tople besede in cvetje.

Hvala vsem, ki ste jo obiskovali, ji pomagali in z njo preživljali čas v zadnjih letih v Domu Tisje.

Naj počiva v miru.

Vsi njeni

Prišel je dan,
boj je bil končan,
tvoj prodorni glas je onemel,
k svojima dragima si šel.

ZAHVALA

ANTON BIRK

28. 12. 1939–9. 12. 2025

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem za izrečeno sožalje ter podarjeno cvetje in sveče.

Hvala tudi patronažni službi, celotni ekipi zdravnice dr. Hauptman za skrb in podporo, pogrebni službi KSP Litija, g. župniku, pevcem, trobentaču, govorniku Tonetu Zavrlu in kolektivu OŠ Litija.

Vsi njegovi

Minili sta 2 leti, odkar nas je zapustila

LJUDMILA ŠTRUS

iz Ščita
(1932–2024).

Zahvaljujemo se vsem, ki ji prižigate sveče in postojite ob njenem grobu ter jo ohranjate v lepem spominu.

Vsi njeni

Vidim tvoj obraz,
slišim tvoj glas.
Še korak mi je znan,
ko spraševanje zaman . . .
Zakaj te več ni?
Le spomin še živi . . .

ZAHVALA OB IZGUBI

Mnogo, mnogo prezgodaj in za vedno nas je zapustil naš

JURE PUSTOTNIK

(10. 9. 1981–27. 12. 2025)
iz Cerovice.

V teh težkih trenutkih se iskreno zahvaljujemo vsem sosedom, prijateljem, sodelavcem, znancem in sorodnikom za izrečeno sožalje, sočutne besede ter vso podporo in pomoč, ki ste nam jo namenili ob izgubi našega dragega Jureta.

Še posebej se zahvaljujemo zaposlenim in učencem Osnovne šole Šmartno, učiteljicam, učencem ter staršem Žaninega 9. c in Brininega 4. b razreda.

Hvala podjetju KSP Litija in vsem njegovim sodelavcem, sodelavcem iz Inter-Agrara Slovenija, Srbija in Hrvaška ter bivšim sodelavcem iz Interexporta.

Hvala vsem, ki ste se poslovili od Jureta in se ga boste spominjali z lepimi mislimi.

Njegov spomin bo vedno ostal v naših srcih.

Žalujoči: Tina, Žana, Brina, Maša, Ciril, Vera ter vsi ostali njegovi

Pomlad bo na tvoj vrt prišla in čakala,
da prideš ti,
in sedla bo na rožna tla in jokala,
ker te ni. (S. Gregorčič)

ZAHVALA

V 62. letu starosti nas je za vedno zapustil

ANTON GROM

iz Litije
(6. 2. 1964–22. 12. 2025).

Iskrena hvala vsem, ki ste se ob slovesu od Antona Groma poklonili njegovemu življenju. Vaša prisotnost, podarjeno cvetje in sveče ter vsi izrazi sočutja so nama bili v teh težkih trenutkih v veliko tolažbo.

Broni in Aleksandra Kokalj

Pošteno srce in pridne roke,
takšno bilo je življenje tvoje.
A pride čas, ko izmučeno srce želi le spati,
v sen večnosti potovati.
Mirno in spokojno si zaspal
in se med angelčke podal.

Z bolečino v srcu sporočamo, da nas je v 73. letu starosti zapustil naš dragi mož, oče, dedek in pradedek

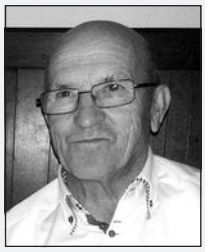
JUSTIN DOBLEKAR

iz Zavrstnika
(3. 12. 1953–12. 1. 2026).

Zahvaljujemo se vsem sorodnikom in prijateljem za izrečeno sožalje, darovane sveče in prispevke za izgradnjo župnijskega doma. Zahvala velja zdravstvenemu osebju, še posebno dr. Silviji Doblekar in patronažni sestri Sandri za vso zdravstveno nego in oskrbo. Iskrena hvala gospodoma župnikoma, Marku Stegnarju in Vinku Malovrhu, za duhovno oskrbo in lepo opravljen obred, službi KSP, pevcem za ganljive pesmi slovesa ter trobentaču za zaigrano Tišino.

Hvala vsem, ki ste ga v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti.

Žalujoči: žena Majda, hčerka Tatjana in sin Boštjan z družinama

Tam, kjer čas ne boli,
si našel svoj mir.
Mi pa hranimo tvojo ljubezen
kot dar, ki ostane za vedno.

V SPOMIN

2. februarja 2026 je minilo eno leto, odkar si nas zapustil dragi mož, ati, dedi, pradedi in tast

MARTIN FORTUNA iz Štange.

V naših srcih si še vedno tako živ, kot si bil takrat, ko si hodil z nami skozi dni. Tvoja dobrota, tvoja mirnost in tvoj nasmeh so kot tiha svetloba, ki nas še naprej vodi.

Zahvaljujemo se ti za vse, kar si nas naučil, za vso ljubezen, ki si nam jo podaril, in za vse tople sledi, ki si jih pustil v naših življenjih.

Pogrešamo te vsak dan, a verjamemo, da nas spremljaš – tam nekje, v miru, s tisto svojo toplino, ki je nikoli ne bomo pozabili. Za vedno ostajaš z nami.

Vsi tvoji

Prehitro nas je zapustil dragi mož, oče, dedi in pradedi

RADOVAN PETJE

(8. 3. 1948–20. 11. 2025).

Iskreno se zahvaljujemo sorodnikom, prijateljem in znancem za izrečeno sožalje, darovano cvetje in sveče.

Lepa hvala tudi Prostovoljnemu gasilskemu društvu Zavrstnik in Območnemu združenju veteranov vojne za Slovenijo Litija - Šmartno.

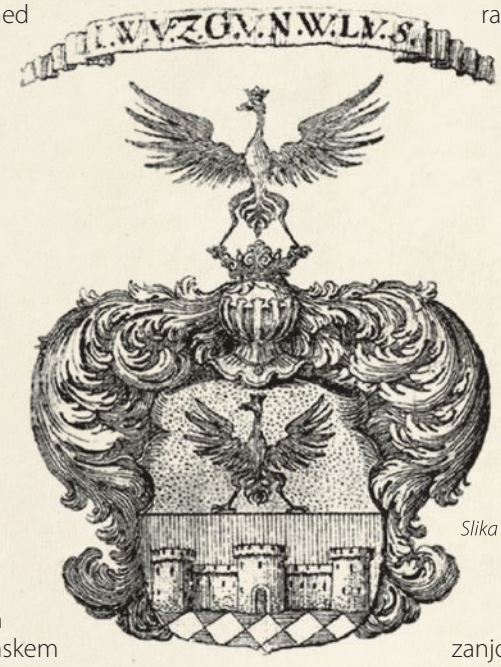
Pogrešamo te, v naših srcih boš ostal za vedno.
Žena Milena in otroci z družinami

Knjižnica Janeza Vajkarda Valvasorja

Avtor članka: Tim Šteferl

V 16. in 17. stoletju so se po slovenskih gradovih začele pojavljati knjižnice. Te so bile navadno precej skromne – obsegale so nekaj deset knjig, večinoma leposlovnih in verskih. Redke grajske knjižnice so hranile tudi strokovno literaturo, a v tem pogledu jih je daleč prekašala knjižnica, ki jo je na gradu Bogenšperk ustvaril polihistor Janez Vajkard Valvasor. Njegova zbirka velja za enega najpomembnejših knjižnih zakladov 17. stoletja na Slovenskem.

Valvasor je knjižnico verjetno začel oblikovati že v času svojih mladostnih potovanj po Evropi in severni Afriki, še preden je leta 1672 kupil grad Bogenšperk. Po zaključku šolanja pri jezuitih v Ljubljani je namreč mladi Valvasor med letoma 1658 (ali 1659) in 1671 potoval po številnih evropskih deželah in celo po severni Afriki. Na teh potovanjih je kupoval knjige, s katerimi je želel spoznavati tuje običaje in hkrati graditi temelje za svoje raziskovalno delo. S potovanji in kajpak z nakupovanjem literature je nadaljeval tudi po tem, ko je postal graščak na Bogenšperku.

Slika 1

Sčasoma je na gradu ustvaril knjižnico z več kot 2.600 deli – izjemno knjižno zbirko za tisti čas. Za primerjavo naj povem, da je povprečna plemiška knjižnica v 17. stoletju štela le 23 knjig. Od Valvasorjeve je bila na Kranjskem večja le znamenita Auerspergova knjižnica v Turjaški palači v Ljubljani. Knjige, ki jih je zbral Valvasor, so izhajale v pomembnih evropskih tiskarskih središčih, kot so Frankfurt, Amsterdam, Nürnberg, Leipzig, Augsburg in Benetke. Nekaj jih je pridobil tudi pri ljubljanskem knjigarnarju Janezu Krstniku Mayrju, a glavnino je najverjetneje kupoval na frankfurtskih knjižnih sejmih. Zbirka je bila vezana v enotnem belem usnju, na notranji platnici pa jo je zaznamoval polihistorjev *ex libris* (grafična oznaka, s katero lastnik označi svoje knjige, op. p.). Ker je knjige kupoval Valvasor sam, knjižnica natančno odseva širino njegovih intelektualnih zanimanj. V njej so bila zastopana dela s področij geografije, matematike in tehničnih ved, metalurgije, kemije, geologije, zgodovine, filozofije, medicine, vojaške teorije, teologije, prava, politike, umetnosti ter tudi mistike, alkimije, magije in okultizma. Ta interdisciplinarna širina je Valvasorju omogočala ustvarjalni preplet znanstvenih in humanističnih spoznanj, iz katerih se je rodila njegova znamenita **Slava vojvodine Kranjske**. Ob strokovni literaturi je knjižnica hranila tudi klasike evropskega humanizma in renesanse – denimo dela Boccaccia, Orlanda Lassa in Erazma Rotterdamskega – pa tudi publikacije, namenjene družinskemu življenju: abecednik, s katerim so se njegovi otroci učili branja, Ezopove basni, priročnik za lajšanje otroških zdravstvenih težav ter celo priročnik o zakonski sreči, v katerem je najbrž iskal napotke za uspešen zakon s svojo drugo ženo Ano Maksimilo Zetschker.

Slika 2

Slika 1: Originalni ex libris Janeza Vajkarda Valvasorja z rodbinskim grbom Valvasorjev
Slika 2: Valvasorjeva bogenšperška knjižnica v Zagrebu danes (kamra.si)

Valvasor si je svojo knjižnico najverjetneje uredil v velikem podolgovatem prostoru v drugem nadstropju, v katerem je danes poročna dvorana. Točnih zgodovinskih virov o tem nimamo, vendar lahko o tem upravičeno sklepamo iz preprostega razloga, saj je to največji prostor v gradu, poleg tega pa bi bila knjižnica tako tik ob Valvasorjevem kabinetu in bi imel tako polihistor knjige vedno pri roki. V poročni dvorani še danes najdemo knjižno omaro, ki pa ni Valvasorjeva, saj izvira iz 19. stoletja, torej iz časa rodbine Windischgraetz.

Proti koncu osemdesetih let 17. stoletja so Valvasorja začeli hudo bremeniti dolgovi, ki so ga spremljali že od nakupa gradov Bogenšperk, Črni Potok in Lihtenberk leta 1672. Izdaja **Slave vojvodine Kranjske** leta 1689 je njegove finančne zmožnosti dokončno presegla, zato je bil za poplačilo dolgov prisiljen pričeti odprodajati svoje premoženje. Že leto po izidu Slave se je moral ločiti od knjižnice. Sprva jo je v nakup ponujal kranjskim deželnim stanovom, ljubljanskemu trgovcu Schellenburgu in celo grofu Auerspergu, saj si je želel, da bi ostala na Kranjskem. Ko zanjo nihče ni pokazal zanimanja, jo je leta 1690 prodal zagrebškemu škofu Aleksandru Ignacu Mikuliću. Ponekod se pojavljajo trditve, da naj bi jo škofu celo podaril, kar pa se glede na njegovo finančno stanje zdi malo verjetno. Škof Mikulić jo je dal prepeljati v Zagreb, kjer je postala del Metropolitane – knjižnice zagrebške škofije.

Kljub temu se Valvasor ni mogel povsem ločiti od svojih knjig, zato jih je približno sto obdržal zase. Presenetljivo pa med njimi ni bilo niti enega izvoda njegove **Slave vojvodine Kranjske**, čeprav je bila ta takrat že prisotna v večini grajskih knjižnic po deželi. Je res mogoče, da polihistor ni imel niti enega izvoda svojega življenjskega dela? Zgodovinarji menijo, da je najverjetneje imel vsaj nekaj kompletnih izvodov, ki pa jih zapuščinska komisija iz neznanega razloga ni popisala.

Ko se je Valvasor leta 1693 preselil v Krško, je s seboj vzel matematične in tehnične knjige, saj jih je nameraval uporabiti pri dveh naravoslovno-matematičnih razpravah, ki pa nista nikoli izšli. Večino ostalih knjig, skupaj z dvema globusoma in matematičnimi inštrumenti, je začasno pustil na Bogenšperku pri novem lastniku Janezu Andreju Gandinu pl. Liliensteinu, saj v meščanski hiši v Krškem ni bilo dovolj prostora. Valvasor je umrl je pred 16. novembrom 1693 v Krškem, njegova intelektualna zapuščina pa je nato večinoma prešla v tuje roke. Peščico knjig so podedovali njegovi trije sinovi, ki so postali redovniki, zato so se te verjetno razkropile po samostanskih knjižnicah. Večji del Valvasorjeve bogenšperške knjižnice pa je na srečo še danes varno shranjen v Zagrebu.